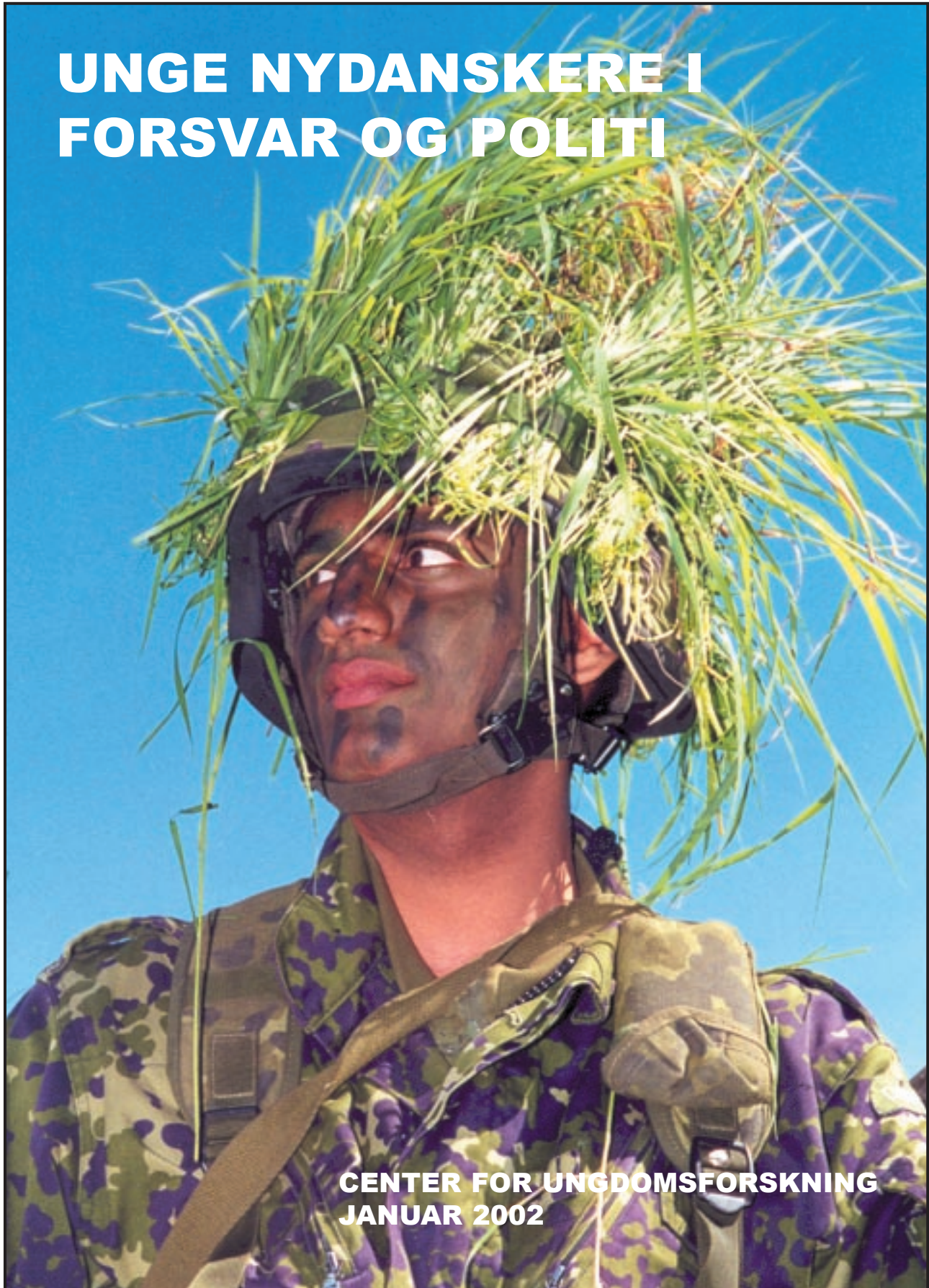

UNGE NYDANSKERE I FORSVAR OG POLITI

**CENTER FOR UNGDOMSFORSKNING
JANUAR 2002**

Indhold

- Side 2** **Kapitel 1. Indledning – undersøgelsens fokus**
- Side 5** **Kapitel 2. At føle sig udstødt**
- Side 8** **Kapitel 3. Valg af uddannelse og arbejde**
- Side 19** **Kapitel 4. Forsvaret og politiet – opfattelser og erfaringer**
- Side 30** **Kapitel 5. De unges til- og fravalg af forsvar og politi**
- Side 43** **Kapitel 6. Konklusion og anbefalinger**
- Side 47** **Litteraturliste**
- Side 48** **Bilag A**

Forord

Mange uddannelser, foreninger og brancher efterspørger i stigende grad unge med anden etnisk baggrund end dansk. Der gøres en stor indsats for at tiltrække sig de unges opmærksomhed, men der mangler i høj grad viden om, hvad der er af betydning for disse unges valg af uddannelse og arbejde.

Center for Ungdomsforskning har i samarbejde med Forsvarets Værnepligt og Rekruttering og Rigspolitiet taget initiativ til denne undersøgelse for at få belyst spørgsmålet.

Undersøgelsen giver et faktuel overblik over unge nydanskere, deres antal, bopælskommune etc. Den giver også et indblik i de mange tanker, holdninger og dilemmaer, der præger disse unges valgsituation. Hvilke overvejelser gør de unge sig, når de står for at skulle vælge uddannelse og arbejde? Hvilke indflydelser gør sig gældende? Hvordan oplever de deres rolle og placering i det danske samfund? Hvilke tanker gør de sig om en uddannelse indenfor politi og forsvar? Hvordan oplever de disse institutioner? Og hvilke barrierer stiller sig i vejen for at de i højere grad søger uddannelse og arbejde indenfor forsvaret og politiet?

Ønsket har været at opnå ny viden om de unge for at kunne blive bedre rustet til at møde og håndtere de unge i forbindelse med rekruttering, uddannelse og det daglige arbejde.

Både politiet og forsvaret er velegnede arenaer til at fremme integrationen af de unge med anden etnisk baggrund. De to organisationer kan i bedste fald blive spydspidser for mange andre uddannelser og arbejdspladser i forhold til at sikre en fredelig og frugtbar sameksistens mellem borgere i Danmark med forskellige kulturbaggrunde. Dertil kommer, at de etniske unge udgør en vigtig ressource for det danske samfund – ikke mindst i disse år hvor konkurrencen om de unge kan mærkes mange steder.

Undersøgelsen er foretaget af Center for Ungdomsforskning (CeFU) ved Roskilde Universitetscenter i perioden fra august til januar 2002 af forskningsassistent, antropolog Peter

Hansen i samarbejde med forskningskoordinator Noemi Katznelson. Det statistiske bilag (Bilag A) er udarbejdet af dokumentationskoordinator cand. scient. Per Alsøe.

God læselyst

Noemi Katznelson
Forskningskoordinator,
Center for Ungdomsforskning

Center for Ungdomsforskning er en forskningsenhed på Roskilde Universitetscenter. Vi påtager os mange slags opgaver og modtager gerne henvendelser fra alle der interesserer sig for ungdomsforskning. Hvis det passer ind i vores profil kan vi igangsætte både smalle målrettede undersøgelser og større undersøgelser af almen interesse. For yderligere oplysninger om Center for Ungdomsforskning se www.cefu.dk.

Kapitel 1. Indledning - undersøgelsens fokus

Der er bred enighed om, at en vellykket integration af de etniske minoriteter i det danske samfund sker på arbejdsmarkedet. Både de etniske minoriteter og de seneste politiske udspil understreger betydningen af, at de etniske minoriteter i højere grad end nu kommer ud på arbejdsmarkedet.

Det offentlige kan spille en vigtig rolle i integrationen af de etniske minoriteter på arbejdsmarkedet. Stadig er der dog lang vej, før de etniske minoriteters andel af arbejdsstyrken afspejles i statens ansatte. Ifølge tal fra Finansministeriet (2001) var kun 1,8 % af statens ansatte i 1999 fra de etniske minoriteter. På trods af, at gruppen i samme år udgjorde 3,2 % af arbejdsstyrken.

I forsvaret og politiet er repræsentationen af de etniske minoriteter endnu mindre end gennemsnittet i staten. Ifølge Finansministeriet var andelen af indvandrere og efterkommere ansat inden for Justitsministeriets og Forsvarsministeriets område i 1999 under 1 %.

På baggrund af en undersøgelse lavet af Undervisningsministeriet (2001) peger meget på, at det ikke er de unge efterkommeres manglende kvalifikationer, der forhindrer integrationen af dem i staten. Konklusionen i Undervisningsministeriets undersøgelse er, at 90 % af de unge efterkommere fortsætter i uddannelsessystemet efter folkeskolen og får den uddannelse, som deres forældre mangler. At de unge er meget motiverede for at få en uddannelse, kan understøttes af denne undersøgelse.

De unge fra de etniske minoriteter adskiller sig altså ikke fra de øvrige danske unge i ønsket om uddannelse. Men hvis det ikke er de manglende kvalifikationer, der først og fremmest ligger bag den lave repræsentation af unge med anden etnisk baggrund i forsvaret og politiet, hvad er det så? Det vil denne undersøgelse give en række bud på.

Rapporten tager udgangspunkt i interviews med unge fra de etniske minoriteter. Dermed belyses den manglende integration af unge med anden

etnisk baggrund i forsvaret og politiet fra de unges eget perspektiv.

Rapporten analyserer, hvorfor så forholdsvis få minoritetsunge har valgt et arbejde i forsvaret og politiet. Den peger på, at unge fra de etniske minoriteter befinder sig i en speciel situation i det danske samfund, som har stor indflydelse på deres valg af uddannelse og arbejde. Rapporten undersøger desuden, hvad minoritetsunge forbinder med et godt arbejde og en god uddannelse. Desuden analyserer rapporten de unges specifikke forestillinger om og erfaringer med politiet og forsvaret, som ofte leder til fravalget af forsvaret og politiet som fremtidige arbejdspladser.

I undersøgelsen indgår også en statistisk del (Bilag A). Heraf fremgår det, bl.a. at der er i alt ca. 9.000 indvandrere og 8.000 efterkommere med dansk statsborgerskab i alderen 18-25 år. Der er i dag nogle forholdsvis store efterkommergenerationer af børn som vil træde ind i de unges rækker i de kommende år. Det kan med stor sikkerhed fastslås, at antallet af unge efterkommere om 10 år vil være 180 procent højere end i dag.

Det fremgår også, at i gruppen af unge med anden etnisk baggrund, er de tre største oprindelseslande Tyrkiet, Pakistan og Libanon og langt de fleste unge fra disse oprindelseslande bor i hovedstadsregionen, Århus og Odense.

Metode

For at få et nuanceret indblik i de unges uddannelses- og arbejdsvalg er det imidlertid nødvendigt at søge bagom tallene og statistikkerne. Gennem brug af kvalitative og meningstolkende metoder, bliver det muligt at gå bagom og nuancere de unges bevidste og formulerede forestillinger om deres uddannelsesvalg.

Undersøgelsen har en overvejende kvalitativ karakter. Der er ikke tale om et statistisk repræsentativt billede af "de etniske unge", derimod er der gået i dybden. Generaliserbarheden ligger i, at de unge som taler i

undersøgelsen, deler en række fælles livsbetingelser med den etniske ungdomsgruppe i bred forstand; de er opvokset under fælles samfundsmæssige og kulturelle betingelser, de befinder sig i en livsfase "ungdommen", der præges af opbrud og forandringer i familierelationerne og de skal i finde vej fremad mod voksenlivet – uddannelse og arbejde. De unges udsagn udtrykker både noget specifikt individuelt – alt efter social og kulturel baggrund – og noget fælles der kendetegner ungdomskulturer mere generelt.

Undersøgelsen giver således et bredt øjebliksbillede af en række unges oplevelser, holdninger og følelser. De omtales i rapporten ofte under ét, idet der fokuseres på de generaliserbare tendenser, dog fremhæves der løbende forskelle mellem unge med forskellige etniske baggrunde.

De unge i undersøgelsen

Undersøgelsen bygger på gruppeinterviews og enkeltinterviews, og omfatter i alt 36 unge, hvoraf de fire er kvinder. To af gruppeinterviewene er foretaget med soldater på kaserner i Jylland og på Sjælland. To andre gruppeinterviews er med unge på en teknisk skole og en handelsskole i hovedstadsområdet. 7 af enkeltinterviewene er med personer med arbejde eller arbejds erfaring fra forsvaret eller politiet, og 12 af enkeltinterviewene er med unge uden erfaring fra forsvaret eller politiet. Ved både at interviewe unge med og uden erfaringer fra forsvaret og politiet kan der bidrages til en bedre forståelse for barriererne for rekruttering af unge til forsvaret og politiet.

I interviewene er der inddraget billedmateriale fra forsvarets og politiets hvervemateriale og diverse pjecer og brochurer. Dette billedmateriale har dannet afsæt for diskussioner af de unges holdninger til forsvaret og politiet. Interviewene varierer i længde fra 1,5 - 3 timer.

De unge er udvalgt med hensyn til at dække de almindeligste oprindelseslande (se Bilag A). Derfor er langt de fleste interviews med unge med tyrkisk/kurdisk, pakistansk og libanesisk baggrund. I undersøgelsen indgår også inter-

views med unge med bosnisk, marokkansk, iransk, irakisk, egyptisk og srilankansk oprindelse. Undersøgelsen omfatter således et bredt spektrum af forskellige etniske grupper.

Eftersom langt de fleste etniske minoritetsunge bor i det storkøbenhavnske område, er langt størstedelen af interviewene foretaget med unge fra dette område. I undersøgelsen indgår dog også interviews med unge fra Sønderjylland, Nordjylland og Nordsjælland, hvorved der opnås en vis geografisk spredning.

Politiet og forsvaret beskæftiger personer med mange forskellige uddannelsesbaggrunde, hvilket gør det svært at indkredse de unge på bestemte uddannelsesinstitutioner. Af politiets årsberetning 1999 fremgår det, at størstedelen af betjentene havde en gymnasial uddannelse ved ansættelsen. Derfor er mange af de unge udvalgt fordi de går på gymnasiet eller handelsskolen. I endnu højere grad end politiet beskæftiger forsvaret personer med mange forskellige uddannelsesmæssige og faglige baggrunde. For også at dække den mindre bogligt indstillet gruppe af unge, er flere af de unge udvalgt, fordi de går på teknisk skole.

Enkelte af de unge er udvalgt fordi de repræsenterer organisationer eller på anden vis kan tale på vegne af andre unge.

Sideløbende med de personlige interviews er der foretaget mere uformelle interviews og meningsudvekslinger på forskellige debathjemmesider for unge med anden etnisk baggrund. Her er der blevet spurgt til de unges egne forklaringer på den manglende repræsentation af de etniske minoritetsunge i forsvaret og politiet. I alt deltog 11 unge med pakistansk, srilankansk og iransk baggrund med deres bud på, hvorfor så få unge med anden etnisk baggrund arbejder i forsvaret og politiet.

Rapportens opbygning

Kapitel 2. At føle sig udstødt

I kapitlet beskrives det, hvordan de unge i stor udstrækning oplever diskrimination og forskelsbehandling i samfundet. Både socialt og identitetsmæssigt oplever de unge at være udstødte fra det øvrige samfund hvilket har stor betydning for deres valg af uddannelse og arbejde.

Kapitel 3. Valg af uddannelse og arbejde

I dette kapitel analyseres de unges forestillinger om den gode uddannelse og det gode arbejde. De unge med anden etnisk baggrund står som lus mellem to negle, idet de oplever at være påvirkede af og befinde sig i både en "etnisk" og "dansk" verden. I kapitlet analyseres, hvordan de unge i valg af uddannelse og arbejde er påvirkede af begge sociale og kulturelle baggrunde.

Kapitel 4. Forsvaret og politiet - opfattelser og erfaringer

Her beskrives de unges opfattelser af og erfaringer med forsvaret og politiet. Det påpeges, at de unge i høj grad synes, at forsvaret og politiet står for og udstråler noget ensidigt dansk. Herudover analyseres det, hvordan de unge ofte oplever et direkte konfliktfyldt forhold mellem dem selv som etnisk minoritet og forsvaret og politiet. Endelig vil det også blive undersøgt, hvad de unge synes om forsvarets og politiets arbejde og virke i det danske og internationale samfund.

Kapitel 5. De unges til- og fravalg af forsvar og politi

Kapitlet kombinerer den forudgående viden om de unges generelle opfattelse af et godt arbejde og en god uddannelse med deres forestillinger om og erfaringer med politiet og forsvaret. Herved fremkommer en analyse af de unges konkrete til- og fravalg af forsvaret og politiet.

Kapitel 6. Konklusion og anbefalinger

I konklusionen vil undersøgelsens vigtigste pointer danne udgangspunkt for anbefalede hensyn og overvejelser i forbindelse med rekrutteringen af flere unge med anden etnisk baggrund til arbejde i forsvaret og politiet.

Litteraturliste

Indeholder en liste over anvendt litteratur.

Bilag A

I bilag A findes statistik om unge med anden etnisk baggrund som er bruttomålgruppen for rekruttering til forsvar og politi.

Kapitel 2. At føle sig udstødt

De unge, som denne undersøgelse handler om, er som andre unge i Danmark vidt forskellige. Det gør det svært at tale om dem som én gruppe med fælles karakteristika. Langt de fleste af dem deler dog oplevelsen af i forskelligt omfang at være marginaliserede i forhold til det danske samfund. Den sociale og kulturelle marginalisering som opleves af de unge fra de etniske minoriteter, kommer til udtryk i mange situationer. Vi vil i det følgende se nærmere på nogle af disse former for marginalisering.

Diskrimination og forskelsbehandling

Det er helt gennemgående for de unge, at de oplever at blive diskriminerede på baggrund af enten deres race, hudfarve, nationalitet, tro eller etniske oprindelse. I denne undersøgelse indgår udelukkende de unges egen oplevelse af diskrimination. Hvorvidt der også ifølge dansks lovgivning er tale om diskrimination er en anden sag. Oplevelsen af diskrimination har store konsekvenser for deres måde at forholde sig til deres uddannelse og arbejdsliv samt for deres opfattelse af politiet og forsvaret.

På arbejdsmarkedet

Mange af de unge påpeger, at de ikke har samme muligheder på arbejdsmarkedet som etniske danskere. De kan berette om ikke at have fået jobs, som de i deres øjne var kvalificerede til. Der er også mange, som fortæller om oplevelsen af at blive afvist i telefonsamtaler med eventuelle arbejdsgivere alene på grund af deres navn. I de unges øjne er arbejdsgivere ofte racistiske eller utrygge ved at ansætte en person med anden etnisk baggrund.

Deres fortællinger minder meget om andre undersøgelser af de etniske minoriteters oplevelse af diskrimination på arbejdsmarkedet. Togeby og Møller (1999) konkluderer på baggrund af deres undersøgelse, at en "betragtlig andel" af deres interviewpersoner oplever diskrimination på arbejdsmarkedet. De fleste af de unge er dog endnu ikke på arbejdsmarkedet, hvorfor deres erfaringer er begrænsede. De beretter til gengæld typisk om talrige forgæves forsøg på at finde eksempelvis en praktikplads.

I medierne

De etniske minoritetsunge taler desuden ofte om diskrimination via medierne, der i deres øjne tegner et billede af dem som problemer og forbrydere. Mange af de unge mænd i undersøgelsen nævner, at så snart der er et indslag i fjernsynet om unge med anden etnisk baggrund, så handler det om gruppevoldtægt eller andre former for kriminalitet. Eller de peger på, hvordan især B.T. og Ekstra Bladet fremstiller personer med anden etnisk baggrund i et meget negativt lys.

Som Hussain (1997) pointerer i en undersøgelse af nyhedsmediernes fremstilling af etniske minoriteter, spiller massemedier en afgørende rolle i samfundet og for synet på etniske minoriteter. Ifølge Hussain er medierne i dag med til at marginalisere de etniske grupper ved primært at fokusere på negative historier. Også Carl-Ulrik Schierup (1993) understreger i sin analyse af mediernes fremstilling af etniske minoriteter, at de ofte ses som årsag til arbejdsløshed og andre problemer i samfundet, og at der generaliseres ud fra enkeltstående tilfælde.

Nyere forskning i mediernes fremstilling af de etniske minoriteter kan altså underbygge de unges følelse af at blive fremstillet som et problem. Ifølge de unge findes der sjældent i medierne historier om personer med anden etnisk baggrund, der passer deres arbejde, betaler deres skat og ikke forårsager ulykker eller problemer, men blot levet et liv, der ligner danskernes.

Ifølge de unge er en del af problemet, at medierne giver information om de etniske minoriteter til folk, som ikke selv har nogen erfaring med personer med anden etnisk baggrund. De unges frygt for, at mange danskere overtager mediernes meget generaliserede og negative fremstillinger bekræftes i en undersøgelse lavet af Lise Togeby og Øystein Gaasholt (1995). Her pointeres det, at omkring 80 % af den danske befolkning får viden om indvandrere og efterkommere fra medierne alene, fordi de ikke selv møder medlemmer af de etniske minoriteter i deres dagligdag. Således øges afstanden mellem de unge med anden etnisk

baggrund og det danske samfund igennem mediernes fremstilling af de etniske minoriteter som problemer.

Politisk

De unge fremhæver endvidere, hvordan politikerne og højredrejningen i dansk politik, er med til at forringe deres integration. De oplever at også politikerne fremhæver dem som værende et problem for det danske samfund. En tendens, der især retter sig mod unge muslimer, og som er blevet forstærket efter terrorangrebet på USA den 11. september og folketingsvalget i efteråret 2001.

Flere af de unge i undersøgelsen henviser til Dansk Folkeparti og det uforståelige i, at de har fået så megen indflydelse i dansk politik. Og frygter at den nuværende borgerlige regering vil slå hårdt ned på dem og deres rettigheder. De undrer sig over, at der er så mange politikere og dermed indbyggere i landet, som har noget imod dem.

I hverdagen

De unge beretter meget om oplevelser med diskrimination og racisme i forretninger, butikker og andre steder i det offentlige rum. Eksempelvis ved at tilfældige mennesker råber og spytter efter dem på gaden. Eller som en ung mand i undersøgelsen, der fortæller om en gammel dame, som stoppede ham på gaden og spurgte, hvorfor han lavede så mange problemer på Nørrebro. Han har aldrig deltaget i optøjer på Nørrebro og er på ingen måde kriminel. Derfor krænker og sårer det ham, at en tilfældig person tror, at han er kriminel og en ballademager, bare fordi han er mørk.

Næsten alle de unge mænd i undersøgelsen beretter om ikke at kunne blive lukket ind på diskoteker. Hverdagens oplevelser med diskrimination findes også i skolen, hvor klassekammerater eller endog lærere udtaler, at de eksempelvis ikke synes, at de etniske minoriteter har noget at gøre i Danmark, idet deres kultur er fremmed for den danske kultur.

Flere af de unge i undersøgelsen nuancerer dog opfattelsen af danskerne som et gennemgående racistisk folkefærd. De mener ikke, at danskerne er racister, men at den store distance til samfundet skyldes de etniske danskeres tilbageholdenhed overfor alt, hvad der er nyt og fremmed. Danskerne tænker ikke dårligt om folk, bare fordi de er mørke, men er derimod meget tilbageholdende og mistænksomme overfor nye ting. I modsætning til danskerne nævner de unge i undersøgelsen deres egen kultur og etniske gruppes større grad af åbenhed, som eksempelvis kommer til udtryk ved, at man inviterer fremmede ind på kaffe og taler med folk, man ikke kender i forvejen.

Konsekvensen for de unge i undersøgelsen er, at de kan have endog meget svært ved opfatte sig som danskere, idet de oplever, at danskheden af samfundet generelt opfattes som noget, der udelukkende knyttes til dansk kultur. Mange af de unge i undersøgelsen mener derfor, at det er umuligt at blive integrerede i Danmark. De forklarer, at danskerne vil have, at de bliver som dem, for at blive integrerede i samfundet. Som en gruppe unge på en teknisk skole forklarer i kor:

"Vi bliver aldrig integrerede eller accepterede... Vi laver ellers ingen ballade, vi arbejder og betaler vores skat... Vi går i skole og lærer sproget, og alligevel bliver vi aldrig danske... danskerne vil have, at vi skal spise brun sovs og svinekød for at blive rigtige danskere."

Ifølge de unge er de alene på grund af deres religion og traditioner udelukkede fra nogensinde at blive "rigtige danskere". Danskheden er enten noget man har eller ikke har. Fælles for de unge er altså, at de oplever at være "fremmede" i det land de er født og opvokset i, og som de identificerer sig med og oplever som deres.

En kamp om danskheden

Grænserne for, hvad der opfattes dansk og eksempelvis tyrkisk, er hele tiden under forandring, hvilket blandt andet understreges ved, at de unge forsøger at udvide og omdefinere, hvad det vil sige at være dansk. De protesterer mod en

danskhed, som knyttes til oprindelse, kultur og traditioner. Derimod opfatter de danskheden og tilhørsforholdet til Danmark som et politisk og multikulturelt fællesskab. De forsøger at definere Danmark som et indvandringsland og som et samfund med plads til mange forskellige etniske grupper. For de unge betyder det at være dansk, at man har et dansk statsborgerskab. Hermed er der eksempelvis plads til at være dansk og muslim på samme tid. Som det vil fremgå af rapporten, har de unges gennemgående oplevelse af at være marginaliserede i Danmark store konsekvenser for deres uddannelses- og arbejdsvalg. Det skal vi se nærmere på i næste kapitel.

Sammenfatning

- De unge oplever at de diskrimineres og forskelsbehandles i samfundet. Det oplever de typisk på arbejdsmarkedet, i medierne, i det politiske liv og i hverdagen. Resultatet er, at de unge ofte føler sig udstødte af det danske samfund, fordi de har en anden etnisk baggrund en flertallet i Danmark.
- De unge oplever, at det danske samfund kun vil acceptere dem, hvis de bliver kulturelt som danskerne. I deres øjne er en "rigtig dansker" en person som kulturelt og religiøst er som danskerne er flest. Med deres anden etniske baggrund føler de sig udelukkede fra at blive betragtet som ligeværdige samfundsborgere.

Kapitel 3. Valg af uddannelse og arbejde

De unges valg af uddannelse og arbejde påvirkes af mange forhold. Der er tale om en kompleks proces, der kan tage mange retninger og skifte kurs mange gange undervejs. Udover den marginale placering i samfundet, er der mange andre faktorer, der påvirker de unges valg af uddannelse. Eksempelvis spiller de unges erfaringer med skolen og skolelivet i form af lærere og klassekammerater, faglige, sociale og personlige styrker og svagheder, det sociale og kulturelle miljø man vokser op i, ens families ønsker, værdier og forventninger og kammeraternes og mediernes påvirkning en stor rolle for valg af uddannelse og arbejde.

Som for alle andre unge i Danmark handler valg af uddannelse og arbejde for unge med anden etnisk baggrund om at udtrykke og forme, hvem man er og har lyst til at blive. At finde ud af ikke bare "*hvad man skal blive*", men også "*hvem man skal være*". Det handler således i høj grad om at skabe og forme sig en identitet.

Valget af arbejde og uddannelse er derfor ofte en vanskelig proces, der er omgærdet af usikkerhed, frustration og tvivl. For hvad og hvem har man lyst til at blive? Og hvad forventer ens omgivelser at man vælger? Og er ens egne ønsker og drømme altid forenelige med forældrenes og kammeraternes forventninger til ens valg af uddannelse og arbejde? Dette er nogle af de spørgsmål, som der vil blive gået i dybden med i det følgende.

At arbejde dansk

De unge i denne undersøgelse minder på mange måder om andre danske unge. Det, som gør de unge i denne undersøgelse specielle er, at deres overvejelser om valg og fravalg af uddannelse og arbejde ofte udtrykker en bearbejdning af deres etniske identitet og af tilhørsforholdet til det danske samfund. En ung mand i undersøgelsen siger det på følgende måde.

"...jeg overvejede godt nok at tage til Pakistan for at få en uddannelse, men jeg kan jo ikke komme uden om, at jeg altså lever i Danmark, og mine venner er danskere, og jeg snakker dansk, og jeg læser dansk, og jeg arbejder dansk. Jeg skal højst

sandsynligt bo resten af mit liv i Danmark, men jeg har jo sådan noget bagage, jeg har taget med dernede fra, og så har jeg noget her fra, ik'..."

Som i ovenstående er det meget karakteristisk, hvordan de unge opfatter arbejdet som noget dansk og dermed i relation til det danske samfund. Naturligvis er der mange andre forhold, overvejelser og hensyn, der indvirker på de unges valg af uddannelse og arbejde, og som gælder for alle unge i Danmark. Men et af de markante træk ved de unge er, at arbejdet opfattes i relation til tilhørsforholdet til det danske samfund og deres nationale identitet som danskere. I det efterfølgende vil der derfor især blive fokuseret på, hvordan minoritetsunges valg af uddannelse og arbejde er præget både af forholdet til deres "etniske" og "danske" baggrund. Forholdet til begge sociale og kulturelle sammenhænge er nemlig afgørende for deres identitetsdannelse og for de unges forståelse af, hvad der er et "godt arbejde" og en "god uddannelse". Med større viden om, hvordan de unge med anden etnisk baggrund klarer og forholder sig til udfordringen fra deres "etniske" og "danske" baggrund, skal vi senere se nærmere på de unges til- og fravalg af politi og forsvar.

Som en lus mellem to negle

Et af det mest gennemgående træk for de unges valg af uddannelse og arbejde er, som beskrevet ovenfor, at de oplever at være prægede af og befinde sig i to forskellige sociale og kulturelle verdener. De etniske unge oplever at være påvirkede af og befinde sig i både den "etniske verden" og den "danske verden".

På den ene side er de unge i denne undersøgelse prægede af familien, indvandremiljøet og de traditioner og værdier de knytter hertil. På den anden side er de unge prægede af at være opvokset i det danske samfund og derfor af de værdier, normer og omgangsformer, som knytter sig hertil.

Andre unge i Danmark kan naturligvis også opleve en væsentlig afstand mellem de værdier, som knytter sig til hjemmet og deres opdragelse og de værdier, de møder i skolelivet osv. Til en vis

grænse er alle mennesker i større og mindre grad trænede i at begå sig i forskellige sociale sammenhænge, hvor der gælder forskellige normer og spilleregler. Eksempelvis kan unge fra landet opleve det som et stort skift at begynde på en uddannelse i storbyen, hvor sociale omgangsformer og værdier kan være radikalt forskellige fra dem, de kender i forvejen.

Som andre unge er de unge med anden etnisk baggrund altså påvirkede af flere forskellige sociale og kulturelle kontekster. Det, som gør de unge i denne undersøgelse specielle i forhold til andre unge, er altså ikke, at deres valg og fravalg af uddannelse og arbejde præges af forskellige sociale og kulturelle baggrunde og hensyn. Det er snarere i måden, hvorpå de unge oplever og handler på forskellene.

Identitetsstrategier

Valget af uddannelse og arbejde må altså forstås i forhold til den dobbelte påvirkning, som de unge med anden etnisk baggrund er udsat for. Indenfor forskningen i minoritetsunge, findes der forskellige tolkninger af, hvordan unge fra de etniske minoriteter håndterer denne splittede situation. På baggrund af denne undersøgelse, såvel som af undersøgelser foretaget af Eriksen (1999) og Mørck (1998), tegner der sig nogle overordnede tendenser i deres valg af identitet.

Disse tendenser kan beskrives som tre mere eller mindre bevidste 'strategier' som de unge benytter sig af til at håndtere de to forskellige værdisæt og deres oplevelse af forskelsbehandling og diskrimination fra majoritetssamfundets side. Efter beskrivelsen af de tre strategier, skal vi se nærmere på, hvordan de kommer til udtryk i forhold til de unges valg af uddannelse og arbejde.

Den rene etniske identitet

Den "rene etniske identitet" betegner en yderposition, hvor de unge med anden etnisk baggrund lægger stor vægt på deres etnicitet og i vidt omfang tager afstand fra det omgivende samfund. I denne yderposition finder de unge ofte konservative, traditionelle og religiøse ståsteder. Ved dette identitetsvalg skabes der en form for klarhed

i en hverdag og livssituation, som ellers kan virke meget kaotisk med påvirkninger fra flere forskellige sociale og kulturelle sammenhænge. Man vælger historier og sammenhænge, der er entydige og giver klare svar på, hvem man er, og hvordan man skal leve sit liv.

Det skal understreges, at der ikke er nogle af de unge i denne undersøgelse, som følger strategien med den "rene etniske identitet". **Alle** de unge i denne undersøgelse udtrykker et ønske om at blive og være en del af det danske samfund, og forholder sig til begge sociale og kulturelle verdener.

Bindestregsidentiteten

En anden strategi er "bindestregsidentiteten". Mørck (1998) beskriver de unge med anden etnisk baggrund som "bindestregsdanskere", idet de unge lever efter forældrenes værdier og normer, når de er i hjemmet og efter det danske samfunds regler og normer, når de er udenfor hjemmets fire vægge. Hermed forsøger de unge at rumme begge sociale og kulturelle verdener. Denne undersøgelse bekræfter denne tendens.

De unge "bindestregsdanskere" knytter ofte den "etniske verden" til hjemmet, hvor de taler med forældrene på deres hjemlands sprog, og lever efter bestemte traditioner og værdier. "Den danske verden" knyttes til livet udenfor, eksempelvis på skolen eller arbejdspladsen, hvor de unge taler dansk, har danske venner og klassekammerater, og lever efter regler og normer, der ikke er som i hjemmet og familien. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Du skal leve et liv derhjemme, som hedder landsbykulturen fra Tyrkiet år 1970. Altså den kultur, som forældrene har. De har ikke den danske kultur anno 2001, og den er jo meget anderledes end den landsbykultur, som de har fra Tyrkiet. Dengang i landsbyen, der var jo ikke engang el i landsbyen. Når børnene så kommer ud på arbejdspladsen eller skolen, så sidder de i Danmark år 2001. Altså bare den der rejse mellem hjemmet og skolen, den er jo nærmest

metaforisk for de forskelle, der findes..."

Afstanden mellem de to forskellige sociale og kulturelle sammenhænge er som en rejse mellem to forskellige verdener. Mellem det traditionelle og det moderne. For de unge i denne undersøgelse gælder dog, at de på imponerende vis alle formår at manøvrere med hensyn til både den "etniske" og "danske" baggrund. De formår både at forholde sig til "hjemlandets traditionelle kultur" og til "den danske modernitet".

Blandingsidentiteten

Som en anden måde at forholde sig til den dobbelte påvirkning taler Eriksen (1999) om, at man som ung mand med anden etnisk baggrund kan vælge at blande de to forskellige baggrunde. Man lever altså ikke udelukkende "etnisk" i hjemmet og "dansk" i skolen. Grænsen for, hvad der er "etnisk" og "dansk" er ikke længere så klart defineret eller fysisk adskilt som i den "rene etniske identitet" og i "bindestreksidentiteten". I stedet for at leve efter den "rene etniske identitet" eller med en klar opdeling mellem "det danske" og "det etniske", forsøger de unge at blande deres forskellige baggrunde til en cocktail, som de mener er fordelagtig og rigtig. Som en ung med tamilsk baggrund forklarer:

"Altså egentlig må vi jo ikke spise oksekød fordi vi er hinduer. Men vi går jo på McDonalds. Det går vores forældre ikke så meget op i. Vi er ikke ligefrem praktiserende hinduer, for der er nogle ting vi giver afkald på. Men vi holder også fast i nogle ting.....Jeg tror vi er en ny gruppe, altså vi er hverken det ene eller det andet, vi er sådan en gruppe, der prøver at tage det bedste fra begge kulturer, ved at vælge det rigtige for os..... Vi er blandingen, vi tager det gode fra danskerne og det gode fra vores egen verden..."

Blandingen af de forskellige baggrunde sker ikke alene i forhold til religiøsitet og madkultur, men kan også ske i form af valget af ægtefælle eller i måden af klæde sig på. Eller det kan være ved både at gå i moskeen om fredagen og på diskotek om lørdagen. Pointen er, at grænserne for, hvad der er "dansk" og "etnisk" ikke længere er givet på forhånd, men drages og skabes af den enkelte

unge. Og at "det danske" og "det etniske" ikke tilskrives to uforenelige verdener, men i stedet blandes til de unges egen virkelighed i en cocktail, som er "det rigtige for dem", som det udtrykkes ovenfor.

Tendenser i de unges valg af uddannelse og arbejde

Typisk afspejler de unges overvejelser i forhold til valg af uddannelse og arbejde ikke et enten-eller, som i valget af den "rene etniske identitet", men derimod et både-og. De unge har altså hverken vendt den "etniske" eller "danske verden" ryggen i valget af uddannelse og arbejde, men forsøger at tage hensyn til begge verdener. Ofte er der tale om nuanceforskelle, hvorvidt et valg af uddannelse eller arbejde er et resultat af en "bindestreksidentitet" eller en "blandingsidentitet".

Pointen er, at valg og fravalg af uddannelse og arbejde foretages **både** med reference til forældrene og deres etniske baggrund, **og** med reference til det danske samfund og de værdier og normer, der knytter sig dertil.

På baggrund af ovenstående skitsering af de unges situation og måde at navigere imellem og med forskellige baggrunde, stilles der i det efterfølgende skarpt på de typiske overvejelser, som de unge gør sig i forhold til valget af den "gode uddannelse" og det "gode arbejde".

Den kollektive familieform

De unge taler generelt meget om deres familie og forklarer, at hensynet til familien er afgørende for deres valg af uddannelse. Som Prieur (1999) også peger på, er de unge med anden etnisk baggrund generelt mere prægede af både deres forældre og familie sammenlignet med deres jævnaldrene. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Min mor styrer økonomien. Alle de penge jeg tjener, dem giver jeg til hende. Hvis jeg har brug for noget, så siger jeg det bare til hende. Mine søskende tjener også penge, og dem giver de også til mor. Alt det vi tjener ryger ned i kassen, og der er rigtig godt, for du får råd til meget mere. Der

er råd til, at alle børnene er i gang med en uddannelse. Det er jo også derfor, at mange har råd til at køre rundt i de der fede biler. Det ville man ikke have råd til, hvis man boede alene. Altså vi har jo et kollektivt samfund, altså familiemønstret er meget kollektivt, ikke. Derimod er det danske mere baseret på det individualistiske, og de to ting er jo imod hinanden, ik'."

De kollektive familieværdier kan, som i tilfældet ovenfor, handle om at have en fælles økonomi. Andre unge taler om at, at de må hjælpe deres forældre i familiens grønthandel eller kiosk, eller at de må hjælpe og støtte deres forældre og søskende i andre af hverdagens opgaver. Udover de økonomiske og praktiske forpligtelser taler de unge om, at de i familien giver hinanden megen opmærksomhed og omsorg.

Til den kollektive familieform knytter sig typisk også et hierarki, hvor køn og alder er afgørende for ens placering. Ældre brødre har mere autoritet end ældre søstre, og faren har ofte mere at sige end moren. De unge i undersøgelsen taler om, at respekten, lydigheden og loyaliteten overfor deres forældre er meget vigtigt.

Ovenstående er blot en generel skitse af de unges forståelse af familien og af de værdier, som de knytter hertil. Som vi skal se i det efterfølgende, kan det i praksis variere, hvordan de enkelte unge forstår og forholder sig til deres familie og de kollektive værdier. Familien og de kollektive hensyn beskriver ikke nogle fastlåste værdier. I stedet skabes familien og betydningen heraf i samspil med det omgivende samfund og vil derfor også ændre sig. Når de unge taler så meget om familien og er så kollektivt indstillede, kan det ses som et resultat af deres udsatte situation i samfundet. Når familien i mange tilfælde opleves som den eneste trygge sociale ramme og familiemedlemmer som de eneste personer, de unge virkelig kan regne med, er det klart, at familiesammenholdet vokser.

At leve op til forventningerne

Vi skal nu se på, hvad de kollektive værdier og familien betyder for de unges valg af uddannelse og arbejde. Ofte betyder hensynet til familien, at de unge er meget bevidste om de forventninger og krav, som forældrene har til deres uddannelse og arbejde.

Blandt andet på grund af manglende sprogkunderskaber og et lavt uddannelsesniveau, har forældrene ikke haft de samme muligheder på arbejdsmarkedet, som deres børn. Forældrene har ofte haft ufaglært arbejde og kender ikke meget til uddannelsessystemet og de mange muligheder, de unge har på det danske arbejdsmarked. Forældrene støtter dog de unge i at få en uddannelse, for at de derigennem kan komme længere, end de selv er. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Mine forældre siger bare, at jeg skal komme et skridt videre end dem. Min far har ingen uddannelse. Han kom til landet som ganske ung og har arbejdet lige siden. Og det skal han også de næste tyve år. Man kan sige, at de ikke alene har en forventning, men også et krav på en måde. Fordi, hvis man ikke kan blive bedre end sine forældre, hvad fanden har man så udrettet? Det er jo det samme med danskerne. Før i Danmark var der ikke så mange uddannede, men man kommer hele tiden videre. Man følger med udviklingen og fremskridtet."

Forældrenes forventninger til deres børns uddannelse knytter sig til familiens indvandring til Danmark og til ønsket om at skabe bedre muligheder for dem selv og deres børn. Med en bedre uddannelse og et bedre arbejde end forældrene, følger de unge med udviklingen mod mere uddannelse, bedre jobs og bedre levestandard. Forældrene kan siges at have investeret i børnenes fremtid ved at begive sig til Danmark. Hvis de unge ikke udnytter de større muligheder for uddannelse i Danmark, har de på en måde svigtet forældrene og dermed forbrudt sig mod de kollektive værdier.

Relationen mellem de unge og deres forældre er ikke uproblematisk. Hvis de unge lever op til forældrenes ambitioner og overhaler dem i form af bedre og længere uddannelser, større indtjening og højere social status, er der en risiko for at afstanden mellem de unge og forældregenerationen øges. Som Annick Prieur (1999) pointerer, kan indfrielsen af forældrenes ambitioner i visse situationer føre til, at de unge fornægter deres forældre. De unge befinder sig altså i en ambivalent situation, idet de på den ene side vil skuffe deres forældre, hvis de ikke lever op til forventningerne, og på den anden side risikerer af miste forældrene ved at indfri deres forventninger.

Naturligvis har de unge også typisk et eget ønske om at få en bedre uddannelse og et bedre arbejde end deres forældre. De vælger altså ikke kun uddannelse for at gøre deres forældre tilfredse. De unge har måske set deres forældre slide og slæbe til en ussel løn igennem et langt liv. Som en ung kvinde med tyrkisk baggrund forklarer:

"Forældrene forventer da noget af os. I de næste år skal vi vise, at vi har fået en uddannelse. At vi har opnået mere, nået et skridt videre end dem. Min far er pensioneret og min mor går i sprogskole. Jeg synes, at det er synd for dem. Når vi så kigger på vores egen fremtid, hvis vi ikke får en uddannelse og en god fremtid, så ender vi bare som dem. Vi må gøre et eller andet. Men det er jo også kun godt for os. Uden uddannelse ender vi jo som rengøringsdamer eller sådan noget, og hvem har lyst til det?"

For de fleste unge i undersøgelsen er det ikke fuldstændigt klart, hvordan de lever op til forældrenes forventninger. Som i eksemplet ovenfor handler det for nogle unge om ikke at ende som en rengøringsdame, hvilket derfor efterlader mange forskellige uddannelses- og arbejds-muligheder.

Pakistansk prestige

De unge med pakistansk baggrund skiller sig ud fra de andre unge, idet deres forældre ofte har helt specifikke forventninger til børnenes valg af uddannelse og arbejde. Som en ung mand med

pakistansk baggrund forklarer:

"Det er forældrenes drøm, at børnene bliver læge, ingeniør eller advokat. De har jo ingen uddannelse selv og siger til børnene, at de skal læse, læse og læse. I pakistanske kredse kommer prestige med din uddannelse. Og det er derfor, hvis du kigger på statistikkerne, så tager pakistanerne faktisk længere uddannelser end herboende danskere gør, fordi det er der prestige i. Læger, ingeniører og advokater, jamen det er det mest respekterede, fordi man ser de her folk i Pakistan, Iran eller et hvilket som helst andet tredjeverdensland, så er det jo virkelig en respekteret person, der har råd til ting og sager, som alle ser op til. Altså min lillesøster hun læser medicin her i Danmark, og de fleste i omgangskredsen er allerede begyndt at kalde hende for doktoren, og hver gang de har ondt i hovedet eller et andet sted, så ringer de til hende."

Som det udtrykkes ovenfor, er det ikke nok at blive rengøringsdame, hvis man som ung med pakistansk baggrund vil leve op til ens forældres forventninger. Forældrene går meget op i, at de unges uddannelse er prestigefyldt inden for det pakistanske indvandrer miljø. De unges uddannelse kan opfattes som forældrenes og familiens måde at opnå respekt og anseelse i forhold til andre pakistanske familier. Som en anden ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Jamen, det er ikke prestige for dig, det er prestige for dine forældre. Det er ikke nødvendigvis prestige for dig, den kan du jo godt få på andre måder. Du kan fx købe en dyr fed bil, det er prestige. For andre kan det være uddannelse. Jeg tror, at det handler om, at der for forældrene er prestige i de tre ting, fordi det er det eneste, de kender til, de kender jo ingen andre muligheder, og de kender ikke en skid til uddannelsessystemet. Og så går der lidt konkurrence i den imellem familierne. 'Min søn skal også læse medicin', 'min søn læser medicin'. Når man hele sit liv har hørt, at 'min søn han skal være læge når han bliver stor', og sådan noget, så tænker man, 'nå, men det skal jeg jo så', og det udelukker jo andre muligheder. Der er ingen, der kan finde på at læse et eller andet eksotisk."

Som i det ovenstående handler forældrenes forventninger til deres børn om forholdet til andre pakistanske familier. Med en prestigefyldt uddannelse signalerer forældrene til andre pakistanske familier, at de har klaret sig godt i Danmark, at børnene lytter til dem, og dermed opretholder de pakistanske værdier om respekten for forældrene. Hvis de unge ikke lever op til forældrenes forventninger, vil det gå ud over familiens anseelse inden for det pakistanske indvandrer miljø. De unge med pakistansk baggrund forklarer, at der går mange rygter i indvandrer miljøet. Forældrene taler meget om hinandens børn og er meget optagede af, hvordan det går hinanden.

Kønnet i uddannelse og arbejde

Valget af uddannelse og arbejde handler altså ikke kun om at leve op til social og økonomisk fremgang i forhold til forældrene, men også om at udvise respekt overfor forældrene og opretholde familiens anseelse ved at leve op til nogle mere eller mindre bestemte kønsroller.

Som der allerede er peget på, forventes det, at de unge mænd er omsorgsfulde, tager sig af deres familie, og lever op til deres forventninger til uddannelse og arbejde. Det forventes også, at de finder et arbejde og herigennem tager ansvaret for familiens fremtid og forsørgelse. Hermed bliver forventningen om at få et godt arbejde knyttet til behovet om at få en god indkomst, så de unge mænd kan tage sig af familien.

De unge kvinder derimod forventes i højere grad at holde sig til hjemmet. Dette kan naturligvis have stor betydning for de unge kvinders uddannelse og arbejde. Som en ung kvinde med pakistansk baggrund forklarer:

"Jeg kender det fra min egen familie, hvor min mor siger, at jeg skal holde op på uddannelsen, og i stedet begynde på nogle sykurser, madlavning, og sådan noget, så jeg kan blive en rigtig pakistansk pige, som passer bedre ind i det familiemønster, hvor pigen er mere hjemlig og kan de hjemlige ting... ...Den ideelle pakistanske pige skal kunne alt i hjemmet."

Det skal understreges, at de unge kvinder i denne undersøgelse alle var i gang med en uddannelse, og altså ikke blev holdt inden for hjemmets fire vægge. Pointen er dog, at de unge kvinder i deres valg af uddannelse ofte må kæmpe med deres forældre i forhold til, hvad der er acceptabelt for en ung kvinde. Det acceptable afhænger i høj grad af, hvorvidt en uddannelse eller et arbejde bryder med princippet om adskillelse mellem kønnene. Som en ung mand med libanesisk baggrund forklarer:

"Det er noget med, at kvinder og mænd skal være på bestemte måder. Pigen må ikke bare gå hen og snakke med en fremmed mand, så vil det gå ud over familiens ære... ...man ser på kvinden som hele familiens blufærdighed, og derfor så prøver man at bevare kvinden inden for nogle rammer, hvor hun ikke kommer i en situation, som er uforenelig med det at være muslimsk kvinde..."

Som Eriksen og Sørheim (1999) forklarer, findes der blandt indvandrere fra muslimske lande en tradition for, at opdelingen mellem kønnene er tydeligere end i andre religioner og kulturer. Sløret og tildækningen af kvinden er eksempelvis et synligt symbol på opretholdelsen af afstanden mellem mand og kvinde og dermed på kvindens ærbarhed. Opdelingen mellem kønnene og hensynet til kvindens ærbarhed kan derfor udelukke de unge kvinder fra at kunne søge bestemte uddannelser og arbejds karrierer.

Kønsrollerne er til forhandling mellem generationerne og er derfor under forandring. Der findes også mange forskellige forventninger til og opfattelser af kønsrollerne. De unge er enige i, at de ikke ønsker at leve efter de samme kønsroller som deres forældre. I stedet ønsker de i højere grad lighed og ligeværd mellem kønnene. Samtidig ønsker de dog ikke at skuffe eller konfrontere deres forældre alt for meget. De unge bevæger sig derfor også selv i høj grad på gyngende grund, når de skal forklare, hvad der ville skade familiens ære eller anseelse. De er i stor udstrækning i færd med at afsøge, hvor grænserne for god opførsel egentlig går. Hvilket ikke alene kommer til udtryk i forhold til valg af uddannelse

og arbejde, men også i forhold til en række andre ting som eksempelvis om det er i orden at ryge foran forældrene, om det er tilladeligt at spise svinekød, hvordan man finder sin fremtidige ægtefælle osv.

Myten om tilbagevenden til hjemlandet

Ifølge de unge forestiller deres forældre sig ofte, at familien skal vende tilbage til hjemlandet. I modsætning hertil udtrykker de unge intet ønske om at vende tilbage til hjemlandet. De unge er ikke i tvivl om, at de ønsker at blive boende i Danmark, og at de aldrig vil tilbage til forældrenes hjemland. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Min far har stadig den drøm om at vende tilbage til Tyrkiet. Han har hele tiden sagt, at når vi bliver store, og bliver færdige med vores uddannelse, så tager vi tilbage til Tyrkiet, så tager vi hjem. Men vi siger til vores far, at det kan godt være, at han tager tilbage, men vi bliver i Danmark. Vi er blevet en del af Danmark og Danmark er blevet en del af os..."

Til forskel fra forældrene, som ofte opfatter oprindelseslandet som deres hjemland, har de unge i undersøgelsen gjort Danmark til deres hjemland. Forældrenes mere eller mindre mytologiserede forestilling om engang at vende tilbage til hjemlandet kan have store konsekvenser for de unges valg af uddannelse og arbejde. Ifølge de unge baserer forældrenes viden om uddannelser sig på viden om hjemlandet og de vurderer først og fremmest en uddannelse på, om den giver adgang til et godt liv i hjemlandet. I modsætning hertil vurderer de unge gode og dårlige uddannelser og jobs på baggrund af en dansk sammenhæng og på baggrund af ønsket om at blive boende i Danmark.

Forældrenes og de unges forskellige opfattelser af uddannelse og arbejde udtrykker ikke alene forskellige nationale tilhørsforhold. Valget af uddannelse og arbejde udtrykker også et potentielt opgør med forældrenes forestilling om, at familien vender tilbage til hjemlandet.

Sammenlignet med andre unge i Danmark står unge med anden etnisk baggrund i valget af uddannelse og arbejde generelt set overfor et mere radikalt oprør mod forældrene, end mange andre unge i Danmark. At modsætte sig forældrenes ønsker og forventninger vil ikke alene udfordre forældrenes autoritet, men også familiens historie og forestillede fremtid i hjemlandet.

At arbejde sig til social anerkendelse

Som det er fremgået af rapporten hidtil, orienterer de unge sig både i forhold til familien og det danske samfund. I valget af uddannelse og arbejde forholder de sig til deres sociale og identitetsmæssige marginalisering i samfundet. Igennem uddannelse og arbejde forsøger de at gøre noget ved det forhold, at majoritetsbefolkningen ikke mener, at de hører til i samfundet. I den forstand kan uddannelse og arbejde opfattes som redskaber, hvormed de unge forsøger at opnå social anerkendelse. Som en ung mand med marokkansk baggrund forklarer:

"Altså når man ikke som udgangspunkt er accepteret og respekteret af danskerne, så er det vel meget naturligt, at man tror, at man kan arbejde sig til den."

De unge ønsker at blive accepterede som danskere, der hverken er dumme, dårlige eller "fremmede", blot fordi de har en anden hudfarve, etnisk baggrund eller religion end flertallet i Danmark. Igennem uddannelse og arbejde forsøger de unge at etablere og signalere et tilhørsforhold til samfundet som danskere med en anden etnisk baggrund end dansk. De unge ønsker altså ikke at fralægge sig deres etniske baggrund og identitet, men derimod at blive accepterede som danskere med deres kulturelle forskellighed. Som samme unge mand som ovenfor forklarer:

"Det at være en del af samfundet er jo ikke nødvendigvis at være 100% som alle andre vel. Så længe du føler, at du er respekteret på lige fod med de andre, så er du også en del af samfundet, selvom du ikke er som dem. Men jeg mener, at det er vigtigt, at det med at føle sig som en del af samfundet, jo ikke er det samme som at være ens."

Man kan godt være forskellig og stadig være end del af samfundet..."

Som det udtrykkes ovenfor, er ønsket om social anerkendelse et ønske om at blive respekteret på lige fod med andre i samfundet, og ikke at blive bedømt på fordomme, der tilskrives ens hudfarve eller etnicitet.

Samfundsrelevans og indflydelse

En måde at opnå social anerkendelse på, er ved at arbejde med noget, der er vigtigt for samfundet. Specielt de unge med pakistansk baggrund ønsker at bidrage til, at afstanden mellem de etniske minoriteter og det danske majoritetssamfund bliver mindre igennem øget samtale og forståelse. Det gør de blandt andet ved at arbejde frivilligt i diverse organisationer, som kan bygge bro og skabe forståelse mellem de etniske minoriteter og det øvrige samfund. At det er en vigtig opgave understreges af følgende unge mand med pakistansk baggrund:

"Der er så mange ting, man skal tale om og så mange mennesker, man skal ud til. Vi skal bede medierne om ikke at fremstille os på den måde, på den forkerte måde, for jeg gider ikke stå ved et busstoppested og forsvare mig overfor en gammel dame som tror, at jeg er kriminel. Sådan nogle ting virker motiverende på mig, vi må gøre noget. Ellers går det galt. Vi risikerer, at en virkelig vred gruppe indvandrere eller nydanskere virkelig vil leve op til fordommene og sige: 'vi får alligevel ikke noget job, så vi sætter sgu ild til det hele'. Det må vi ikke lade ske, det skal forhindres, for jeg elsker dette land."

Som i det ovenstående overvejer de unge ofte, om de i uddannelse og arbejde kan finde anvendelse for deres erfaring som etnisk minoritet. Mange af de unge ønsker at vende deres etnicitet fra noget negativt til en ressource, der på en positiv måde indgår i deres arbejde og uddannelse og i deres liv som danskere.

Personlig anerkendelse

For de unge med anden etnisk baggrund er tilhørsforholdet til samfundet noget, der bearbejdes. Det

er ikke, som det er for unge med en dansk etnicitet, givet på forhånd. Unge med en dansk etnisk baggrund kan have mange frustrationer og problemer med for eksempel at flytte fra landet til byen, men at de er danske, hersker der ingen tvivl om. Igennem uddannelse og arbejde kan de unge med en anden etnisk baggrund modbevise fordommene om, at de er kriminelle, dumme, dovne, fremmede og dårlige mennesker. Igennem uddannelse og arbejde kan de unge skabe sig en positiv identitet som kontrast til de fordomme og generaliseringer, de møder som etniske unge.

Behovet for anerkendelse har altså to forskellige sider. På den ene side ønsker de unge at blive en del af det danske samfund igennem understregningen af visse ligheder og fælles interesser mellem landets indbyggere. På den anden side ønsker de at stå frem og blive anerkendte som personer med hver deres unikke personligheder. Ønsket om anerkendelse udtrykker altså både et behov for at blive en del af noget fælles og om at blive set og respekteret med de forskelligheder og personligheder de også har.

Uddannelse og arbejde bliver i forlængelse heraf også strategier, hvormed de unge forsøger at udskille sig positivt fra andre med en anden etnisk baggrund, som måske ikke klarer sig lige så godt i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet som dem.

Personlige interesse

Behovet for den personlige anerkendelse leder os i retningen af endnu et karakteristisk træk ved de unges valg af uddannelse og arbejde. Som andre unge overvejer de nøje, om uddannelsen og arbejdet virker spændende og udviklende for dem som enkeltpersoner.

Som det er understreget hidtil, skal man være varsom med at tænke på unge med en anden etnisk baggrund som en ensartet gruppe. I deres valg af uddannelse og arbejde er de præcis så forskellige og unikke som alle andre. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer om sit valg af handelsskolen:

"Jeg interesserer mig for det. Jeg synes, det er spændende, og hvis man laver noget man interesserer sig for, så bliver man generelt også god til det. Man går ikke sur i det..."

Tidligere i rapporten fremgik det, at det er vigtigt for de unge at gøre det bedre end forældrene, ved for eksempel ikke at ende som rengøringsdame. Når rengøringsjobbet nævnes som noget, de unge absolut ikke ønsker at beskæftige sig med, skyldes det ikke kun, at det ikke er tilstrækkeligt i forhold til forældrenes og egne ambitioner, men også, at det ikke er særlig interessant. Som en ung kvinde med tyrkisk baggrund forklarer:

"Hvem gider arbejde som rengøringskone? Hvem gider arbejde sådan et sted, hvis det ikke interesserer en?.....det er jo ikke fordi der er noget galt med at være rengøringsdame. Min mor arbejder som rengøringsdame og hun er opdraget til at arbejde hele tiden, men det er simpelthen ikke udfordrende nok ..."

De unge tænker altså ikke kun på forældrenes forventninger, de kollektive værdier og på ønsket om at blive accepteret af et samfund, som synes, at de er fremmede. Som andre unge vælger de uddannelse og arbejde efter personlig interesse og smag.

Ambivalens og balancegang

På den ene side ønsker de unge generelt ikke at leve et tilbagetrukket og isoleret liv som deres forældre. De ønsker i langt højere grad at blive og være en del af det danske samfund. De ser hjemmet, familien og traditionerne som begrænsende og snærende bånd, der ofte bestemmer valg af uddannelse og arbejde. På den anden side udtrykker de dog ikke et ønske om at distancere sig fuldstændigt fra deres forældre eller indvandremiljøet mere bredt, idet de kollektive familieværdier også opleves som rigtige og gode. Der er eksempelvis ingen af de unge i undersøgelsen, som har brudt med forældrene eller indvandremiljøet for at søge helt egne veje, selv om sådanne historier og forældreoprør er kendte fra medierne.

Mellem det kollektive og individuelle

De unge befinder sig altså i en situation, hvor de i valg af uddannelse og arbejde er prægede af både en familief orm med en kollektiv menneskeopfattelse og af en individualistisk menneskeopfattelse. At det ikke altid er lige let at kombinere begge hensyn viser følgende forklaring fra en ung kvinde med tamilsk baggrund:

*"Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal vælge. Det er noget med, at man står i en blandet følelse, hvor man skal vise noget overfor de andre tamilere, men hvor man også gerne vil følge sin egen vej...
...Jeg vil gerne vælge noget, som jeg kan lide at lave resten af livet, men i baghovedet er der jo også det med mine forældre, og hvad de gerne vil have, at jeg skal vælge."*

Ovenstående udtrykker, hvor svært det kan være at vælge uddannelse og arbejde. Hensynet til det tamilske indvandremiljø, forældrene og egne interesser krydser klinger og afstemmes i forhold til hinanden. De forskellige hensyn afspejles også i efterfølgende udtalelse, hvor en ung mand med pakistansk baggrund forklarer, hvordan hans ønskejob ser ud.

*"Jeg ved det ikke, men det skulle være noget meget dynamisk og konstruktivt, hvor jeg kom ud og arbejdede med alle de vigtige emner om integration, for der er så mange ting, man kan gøre, der er så mange problematikker, man kan tage hånd om...
...Men det kan jeg jo ikke, for det hele er jo frivilligt baseret, og på et tidspunkt så går det altså ikke længere, så må man ud og tjene nogle penge så man kan tage hånd om sin familie, som har gjort så meget for mig. Mine forældre har knoklet for mig og mine søskende, nu skal de altså også have det godt, de har investeret i os, og når jeg tænker på min glæde, så tænker jeg ikke bare på mig som enkeltperson, jeg tænker også på mine forældre, mine søskende, min kone, børnene...
Man skal altså hele tiden holde en balance, man bliver nødt til at køre de to ting på én gang, og det er jo et tegn på, at man lever et fuldstændigt anderledes liv i forhold til andre unge i Danmark..."*

Konflikten mellem hensynet til familien og de unges egne interesser kan udspille sig på forskellige måder og med forskellig styrke. Nogle unge møder et større forventningspres end andre og kan måske have sværere ved at udfordre deres forældre.

Tradition og modernitet

I det ovenstående er der peget på flere forskelle mellem de unge. De unge med pakistansk baggrund adskiller sig fra de unge med tyrkisk baggrund i at være mere ambitiøse og optagede af at gøre karriere. Spørgsmålet er dog, hvorvidt forskellene alene udtrykker forskellige etniske baggrunde. Som det er fremgået hidtil, betegner etnicitet en social identitet og ikke et absolut og uforanderligt indhold af værdier og normer.

Forskellene mellem de unge i deres forståelse af uddannelse og arbejde betegner ikke først og fremmest deres forskellige etnicitet, men derimod forskellige sociale og familiære baggrunde. Hvis man kigger på, hvor lang tid de forskellige etniske grupper har været i Danmark, ses der nogle markante forskelle mellem tyrkere og pakistanere.

Som sociologen Ümit Necef (1994) forklarer, er tyrkiske indvandrere ankommet senere til Danmark end pakistanske indvandrere. Tyrkiske indvandrere har derfor ifølge Necef færre erfaringer med uddannelsessystemet og med det danske samfund i al almindelighed, end pakistanske indvandrere. Prioriteringen af lange uddannelser kan derfor være mindre for unge med tyrkisk baggrund end for unge med pakistansk baggrund.

Ikke alene ankomsttidspunktet til Danmark, men også forældrenes forskellige sociale baggrunde, kan forklare forskellene mellem de unge med tyrkisk og pakistansk baggrund. Ifølge Necef kommer 60% af de pakistanske forældre fra storbyer. Til sammenligning kommer 70% af de tyrkiske forældre fra små landsbyer. Delvist som et resultat heraf, er uddannelsesniveaueet ifølge Necef også generelt højere i den pakistanske forældregeneration, end det er i den tyrkiske

forældregeneration. Forskellene mellem unge med pakistansk og tyrkisk baggrund skal derfor ikke forklares ud fra deres etniske identitet, men derimod ud fra deres forskellige sociale og familiære baggrunde.

I stedet for at forklare forskelligheder mellem de unge med henvisning til deres etnicitet, kan det være nyttigt i stedet at skelne mellem et "traditionelt" og "moderne" livssyn, der går på tværs af etnicitet og nationalitet. Dels på baggrund af denne undersøgelse og dels på baggrund af Yvonne Mørcks analyse af etniske minoritetsunge (2001), fremstår det "traditionelle" som noget stillestående, konservativt, familiebaseret, kollektivt og hierarkisk. Det "moderne" karakteriseres derimod af noget dynamisk, foranderligt, individualistisk og af ligeværdighed mellem mennesker.

Sammenfatning

- De unges overvejelser om valg og fravalg af uddannelse og arbejde udtrykker en bearbejdning af deres etniske identitet og tilhørsforhold til det danske samfund.
- Valg og fravalg af uddannelse og arbejde foretages **både** med reference til forældrene og deres etniske baggrund, **og** med reference til det danske samfund og de værdier og normer, der knytter sig hertil.
- De unge med anden etnisk baggrund er generelt mere prægede af både deres forældre og familie end deres jævnaldrene. Ofte betyder hensynet til familien, at de unge er meget bevidste om de forventninger og krav, som forældrene har til deres uddannelse og arbejde.
- Valget af uddannelse og arbejde handler om at leve op til social og økonomisk fremgang i forhold til forældrene, og om at udvise respekt overfor forældrene og opretholde familiens anseelse. Yderligere vælges uddannelse og arbejde på baggrund af nogle bestemte kønsroller.
- Ifølge de unge baserer forældrenes viden om uddannelser sig på viden om hjemlandet og en god uddannelse vurderes først og fremmest på, om den giver adgang til et godt liv i hjemlandet. I modsætning hertil vurderer de unge gode og dårlige uddannelser og jobs på baggrund af en dansk sammenhæng og på baggrund af ønsket om at blive boende i Danmark.
- Igennem uddannelse og arbejde forsøger de unge at ændre på det forhold, at majoritetsbefolkningen ikke mener, at de hører til i samfundet. Uddannelse og arbejde kan opfattes som redskaber, hvormed de unge forsøger at opnå social anerkendelse og blive integrerede i det danske samfund.
- Igennem uddannelse og arbejde kan de unge minoritetsunge modbevise fordommene om, at de er kriminelle, dumme, dovne, fremmede og dårlige mennesker. Igennem uddannelse og arbejde kan de unge skabe sig en positiv identitet som kontrast til den negative identitet, de ofte oplever at blive påført.
- Som andre unge overvejer de unge med anden etnisk baggrund nøje, om uddannelsen og arbejdet virker spændende og udviklende for dem som enkeltpersoner.
- De unge befinder sig i en situation, hvor de i valg af uddannelse og arbejde er prægede af både en familieform med en kollektiv menneskeopfattelse **og** af en individualistisk menneskeopfattelse.

Kapitel 4. Forsvaret og politiet - opfattelser og erfaringer

Vi skal nu se nærmere på de unges opfattelser og personlige erfaringer med forsvaret og politiet. I løbet af kapitlet vil der både blive peget på forskelle og ligheder mellem forsvaret og politiet.

Danskheden i forsvaret og politiet

De unge opfatter forsvaret og politiet som nationale institutioner, der står for en homogen og nationalistisk danskhed. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Der er ikke noget mere dansk end at være politimand eller at være i forsvaret... det understreger ens danskhed..."

Når de unge spejler sig i forsvaret og politiet har de svært ved at se, hvordan deres navne, udseender, religioner, traditioner og værdier skulle kunne passe ind. Forsvaret og politiet opfattes som det hvide danske majoritetssamfunds institutioner og symboliserer en bestemt opfattelse af dansk kultur, som de i kraft af en anden kultur er afskåret fra. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer om forsvaret:

"Jeg tror, det er den muslimske baggrund, som holder folk tilbage. De betragter det som at gå ind i en kristen hær. Det vi skal prøve og det vi skal arbejde med er, at det ikke har noget med religion at gøre... det er lige meget hvad din religion er, det handler om demokratiet. Det er demokratiet, vi forsvarer, og det er det land, man er vokset op i..."

Forsvaret og politiet afspejler altså ikke de unges virkelighed, men derimod forestillingen om en

kristen dansk identitet og kultur. Som i ovenstående citat ses det, hvordan forsvaret ymboliserer en danskhed, som er givet ved et specifikt kulturelt og religiøst indhold, og ikke ved værdier som demokrati, tolerance og åbenhed, som de unge selv ofte forbinder med det at være dansk.

Uniformeret almindelighed

For mange af de unge symboliserer forsvaret og politiet altså inkarnationen af danskhed. I det følgende forklarer en ung mand med marokkansk baggrund om civilklædte betjente på Nørrebro:

"Der er jo ingen forskellighed indenfor politiet, det er jo det mest ensartede i hele verden. Det er jo for eksempel let at se en undercover politimand, man kan se det med det samme. De prøver at være så almindelige som overhovedet muligt, det er helt utroligt..."

Det ensartede præg knyttes altså ikke alene til politiuniformen og alle de andre officielle symboler og former, der skaber et præg af enshed over politiet. Når politibetjente smider politiuniformen tager de en anden slags uniform på, der på samme måde symboliserer en udpræget grad af enshed og mangel på forskellighed. Som han videre forklarer:

"Om sommeren har de typisk sådan brune lærredsbukser, så har de en skjorte, kort lyst hår og blå øjne... det har de fleste politimænd, bare se på Lars Bom fra Strisser På Samsø... Der er ingen forskellighed i politiet, der findes ingen nuancering, og det vil være svært at skabe."

Det skal pointeres at flere, i modsætning til den unge mand ovenfor, udtrykker en vis optimisme i forhold til politiet og muligheden for at arbejde som politibetjent. Mange af dem har set en politibetjent med indvandrerbaggrund eller har hørt om, at politiet ønsker at rekruttere unge med anden etnisk baggrund. I modsætning til forsvaret, har politiet et vist skær af foranderlighed og åbenhed over sig.

Konflikt med myndighederne

Udover de unges manglende identifikation med forsvaret og politiet, opfatter flere af de unge forsvaret og politiet, som om disse to institutioner er direkte fjendtligt indstillede overfor dem.

Forsvaret og især politiet opfattes som offentlige myndigheder, der aktivt deltager i undertrykkelsen, diskrimineringen og den sociale marginalisering af de unge. Lise Tøgeby og Birgit Møller (1999) understreger på baggrund af deres undersøgelse, at de etniske minoriteter generelt set oplever en stor grad af diskrimination og forskelsbehandling i forhold til offentlige myndigheder. Dog er de overraskede over, at der kun er få, som beklager sig over mødet med politiet. I modsætning hertil er de fleste af de unge i denne undersøgelse kritiske overfor politiet.

Som vi skal se i det efterfølgende, udtrykkes konflikten forskelligt i forhold til forsvaret og politiet. Konflikten mellem de unge og politiet udspiller sig på gaden i Danmark. Konflikten mellem de unge og forsvaret findes derimod ikke i Danmark eller på gaden, men opfattes som en international konflikt mellem verdens magtfulde og kristne lande på den ene side og verdens svage og undertrykte muslimske lande på den anden side.

Politiet har dømt os på forhånd

Mange af de unge i undersøgelsen opfatter politiet som racistisk. Alene det at være mørk bringer i de unges øjne dem i politiets søgelys, og mange af de unge fortæller om, hvordan de er blevet udsat for diskrimination og racisme fra politiets side. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Engang blev jeg stoppet af politiet på banegården, og det kunne jeg ikke rigtig forstå. Jeg var bare på vej hjem. De spurgte om navn, og sagde så, at jeg gerne måtte gå. Hvad er det for et politi, der stopper en 16 årig dreng? Det er jo ikke fordi jeg selv synes, at jeg ligner en kriminel... Når der ikke er flere, der søger ind i politiet, kan det jo være fordi, de unge har haft så mange oplevelser med politiet. Hvis du for eksempel er blevet stop-

pet af politiet en gang om ugen siden du er 17 år, og det er der altså mange der er, indtil du er 23 år, så tror jeg altså ikke ret meget på, at du stadig har respekt for politiet. Og hvad skal jeg lave der, de har jo allerede dømt mig på forhånd."

At blive stoppet af politiet hænger ofte sammen med at køre rundt i bil om aftenen eller natten. Eftersom biler er en udpræget maskulin verden, og kvinder i øvrigt ikke færdes meget ude om aftenen, er der ikke mange af de unge kvinder, som fortæller om dårlige oplevelser med politiet. En ung mand med tyrkisk baggrund fortæller om en situation, hvor han bliver stoppet af politiet:

"Vi var ude på Nørrebrogade, det var tolv om aftenen. Så kommer der en betjent og stopper os alle tre. De to andre var danskere, men han siger så til mig, at han gerne vil se mit kørekort og opholdstilladelse. Så siger jeg, 'undskyld, jeg har ingen opholdstilladelse, jeg er dansk statsborger, så du kan se mit kørekort og sygesikringsbevis...' Så siger jeg til ham, at vi bare er tre venner i byen, der er ude på at have det sjovt, og så bliver han rigtig sur og skubber mig ind i en mur... Og det værste var jo at mine venner var danske, og at han ikke spurgte dem om noget, sygesikringsbevis, intet. Han var bare sur på mig..."

Ovenstående unge mand overvejede engang at blive politibetjent, men på grund af alle de dårlige oplevelser, har han tabt lysten:

"Engang ville jeg gerne være politibetjent, men ikke mere, for de danske politibetjente de jager bare de fremmede... De standser dig, kigger på dig som om du er kriminel. Der sker så mange uretfærdige ting, og det vil jeg ikke være med til."

De unge mænds liste over dårlige oplevelser med politiet er lang. Følelsen af konstant at blive opfattet som kriminelle, uønskede og som om, de ikke respekterer politiet, er meget markant. Som en anden ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Politiet spørger tit om de må se vores ID, men

hvorfor skal de spørge om ID, hvorfor skal de det? Når vi så spørger hvorfor, så tror de ikke, at vi respekterer deres autoritet, men det gør vi jo, vi kan bare ikke rigtig forstå, hvorfor vi hele tiden skal vise vores ID. Jeg har prøvet det utallige gange, og jeg er en af dem, der er træt af det. Jeg diskuterer med dem og spørger 'hvorfor', og så kan de ikke svare. Det er ikke rart konstant at blive kigget ned på, politiet er så nedladende..."

En ung mand med tamilsk baggrund forklarer på lignende vis om forholdet mellem de unge med anden etnisk baggrund og politiet:

"Når vi ikke synes om politiet er det jo fordi mange er kommet i konflikt med politiet... Ofte er jeg blevet stoppet og tjekket af politiet uden nogen grund andet end vi er mørke... Vi bliver simpelthen kriminaliserede på grund af hudfarve, sådan føler mange. Og det er alt sammen med til at bygge en barriere mellem os og dem. Men ikke alle i politiet er sådan. Dem, der kender mig, er gode nok, men dem der ikke kender mig behandler mig ikke særlig godt, så bliver vi opfattet som kriminelle, selvom vi aldrig har gjort en flue fortræd eller har overtrådt de danske love..."

Politiet er her for at skade os

Det spændte forhold mellem de unge og politiet skyldes ikke alene personlige erfaringer, men er i høj grad også resultatet af en form for social identitet, som de unge kan tage på sig. Selv uden personlige erfaringer med eventuelt racistiske politibetjente, er der flere unge, som tager rollen som ofrer for racisme på sig.

Det at være ung med anden etnisk baggrund handler ofte om at definere sig i modsætning til politiet. En ung mand med tyrkisk baggrund forklarer, at han ikke selv synes at politiet er racister, men at han alligevel godt kender holdningen blandt vennerne:

"Altså holdningen er jo, at politiet er her for at skade os. Hvis den holdning ændres, så er der jo ikke noget problem, og så vil de unge også søge ind... Problemet skyldes jo alle de fordomme, som findes overfor politiet. Konflikten skyldes jo for

eksempel, at en udlænding uden styr på samfundet, der lever sit eget liv, læser i avisen, at han bliver hånet, og han oplever måske at politiet ser ned på ham. Så tænker han jo, at danskerne synes, at han er et dumt svin, så det synes han også, at danskerne er, og så peger han på politiet."

De unges oplevelse af at være marginaliserede i samfundet, kan altså ikke løsrives fra deres opfattelse af politiet. Derfor afhænger de unges opfattelse af politiet i høj grad af, om de i øvrigt føler sig som en accepteret og respekteret del af det danske samfund.

Social og økonomisk marginalisering fører altså let til en opfattelse af, at hele det danske samfund, med politiet i spidsen, er imod en, alene fordi man har en anden etnisk baggrund. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Mange har jo den tanke, at alle danske betjente er nogle svin. Der findes virkelig ikke megen kommunikation mellem de unge og politiet... men meget af det dårlige ry som politiet har, skyldes uvidenhed.... Mange ældre flygtninge og indvandrere, som har haft et problem med systemet ser ned på os, som godt kan respektere politiet. Der findes et socialt hierarki, og mange føler, at man ikke kan bryde det mønster...men sådan er det ikke for mig og min familie."

De forskellige holdninger til og opfattelser af politiet knytter sig, som det udtrykkes ovenfor, blandt andet til generationsforskelle og forskellige erfaringer med det danske samfund.

Hvor kommer fordommene fra?

Er opfattelsen af politiet da fuldstændigt ude af trit med virkeligheden? Flere af de unge spørger selv, hvorfra de kan vide, at politiet er racister. Og svarer ofte som denne unge mand med pakistansk baggrund:

"Hvordan kan jeg vide det? Det kan jeg, fordi jeg selv har oplevet det. Man har et nærmest hadefuldt forhold til dem, fordi mange har været konfronteret med dem."

Generelt er de unge i undersøgelsen dog meget

bevidste om, at mange af de negative opfattelser af politiet kan skyldes fordomme, og at de skabes i fællesskab med andre med anden etnisk baggrund. På den ene side er de unge altså bevidste om, at mange af deres venner og bekendte udsættes for racisme af politiet. På den anden side nævner flere af dem, at de ikke selv har nogle dårlige oplevelser med politiet. Pointen er, at holdningen til politiet kan handle om politiet, og den kan handle om alt andet end politiet. Politiet identificeres med alt det, som er galt med samfundet, og som er skyld i en eventuelt manglende læreplads eller i arbejdsløshed.

Hvis de unge i øvrigt oplever accept og anerkendelse fra samfundet, er tendensen, at de er mere positivt indstillede overfor politiet. Oplevelser med politiet, som af andre kunne fremlægges negativt, fremlægges derimod positivt eller neutralt. Som en ung mand med libanesisk baggrund forklarer:

"Altså de oplevelser jeg har med dem er positive. De gange de har stoppet mig, har de været positive. Altså jeg ser på dem som en autoritet, der gør et meget godt stykke arbejde. Og de er altså meget neutrale. Det der med, at de skulle være racistiske, alle de der anklager, der nu er kommet imod dem, jeg synes slet ikke, der er noget på anklagerne... Alt kommer let til at handle om racisme. Hvis nogle ikke hilser på dig eller ikke inviterer dig på kaffe, så bliver det forklaret med racisme."

Nogle unge fortæller da også om gode oplevelser med politiet. Som en ung med tyrkisk baggrund forklarer om gode betjente:

"Jamen de snakker med os, og jeg synes de er seje, fordi mange gange har politiet hjulpet dig i nogle situationer, og har hjulpet en, der siger det videre i området ikke, og så går rygtet, at den betjent er god nok, at han er sej... eller at han reddede hans røv fra forældrene eller sådan noget, det er jo meget fedt... at han for eksempel løj over for forældrene..."

Opfattelsen af politiet som racistisk handler altså

også om den enkelte unges personlighed. Om man vælger at se politiet som racister eller ej. Som en ung med iransk baggrund forklarer:

"Jeg har ikke andet end et par enkelte dårlige oplevelser med dansk politi, men det er ikke noget, der har påvirket min person... Som menneske kan du enten være snæversynet og fordomsfuld eller du kan være mere åben. Mange er fordomsfulde og hvis de har én dårlig oplevelse med politiet, så er de alle nogle racister. Men politifolk er jo lige så forskellige som alle mulige andre..."

Forsvaret – hvad er det?

De unges konkrete viden om og erfaring med forsvaret varierer meget. Men hvor politiet er synligt for de unge i hverdagen, er der mange, der ikke rigtigt kender til forsvaret. Som en ung mand med jordansk baggrund forklarer:

"Egentlig så har forsvaret jo ikke noget særlig stærkt image blandt unge... Der er jo slet ingen, der faktisk kender noget til forsvaret, der er ingen, der har nogen anelse om, hvad de laver... altså det er jo svært at have fordomme mod forsvaret, de render jo ikke rundt her på gaden, og der er jo ingen, der har dårlige oplevelser med forsvaret på den måde, og der er ingen steder at få fordommene fra... Nogle interesserer sig for forsvaret og melder sig ind, andre er ligeglade, og så melder de sig ikke ind..."

Hvor politiets problem i forhold til rekruttering af unge med anden etnisk baggrund kan være de unges store bevidsthed om og erfaring med politiet, er forsvarets problem i større udstrækning de unges manglende kendskab til forsvaret. Hvilket eksempelvis er kommet til udtryk ved et udbredt ønske blandt de unge om at få mere at vide om forsvaret og om, hvordan man bliver optaget i forsvaret.

Islam og Mellemøsten som nyt fjendebillede

De unge har ikke så mange fordomme om forsvaret, som de har om politiet, og afstanden mellem de unge og forsvaret kan forekomme mindre end afstanden mellem de unge og politiet.

Stadig findes der et konfliktfyldt forhold mellem det danske forsvar og de unge fra de etniske minoriteter.

Konflikten mellem de unge og forsvaret knyttes til den internationale verden og til fremkomsten af islam som den vestlige verdens og demokratiets fjende. Mange af de unge oplever at være udnævnt til Danmarks og den vestlige verdens fjender, fordi de er muslimer. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Den nye fjende det er jo islam, den arabiske verden, og arabisk er foreslået som det nye sprog til soldater i NATO i stedet for russisk...Engang overvejede jeg at søge ind til forsvaret. Jeg havde alt materialet fra den danske hær. Jeg vidste jo godt, at det ikke var særlig populært blandt mange af mine kammerater eller i samfundet, hvor værnepligten bare var noget, der skulle overstås... Men jeg satte mig ind i det og fik blandt andet en intern forsvarsrapport, hvori konklusionen var, at man mente, at det var problematisk at have muslimske anden-generationsindvandrere i forsvaret. I tilfælde af krig, kunne man jo sætte spørgsmålstejn ved deres loyalitet..."

Efter terrorangrebet på USA er afstanden mellem det danske forsvar og de unge muslimer bestemt ikke blevet mindre. Mange beskriver, hvordan alene det at være muslim gør, at man opfattes som potentiel terrorist.

Flere af de unge forklarer, at grunden til, at islam og muslimer opfattes som truende, ikke alene skyldes terrorisme, men også muslimernes måde at udtrykke deres religiøsitet på. Til forskel fra kristne, som er meget sekulariserede og fortolker Biblen meget frit, forklarer flere af de unge, at muslimer faktisk tror på, at Koranen er Guds ord. Muslimer kan derfor opfattes som fundamentalistiske og som en trussel mod danskernes demokratiske værdier. Som en ung med libanesiske baggrund forklarer:

"... grunden til, at man er bange er jo, at islam er den eneste religion af de store religioner, som

egentlig har et stærk troende skare stadigvæk. Altså mange af de andre mennesker er jo bare kristne af navn... Det kan godt være, jeg ikke beder fem gange om dagen, men i bund og grund, fundamentalt set, så tror jeg stadigvæk på det, der står i Koranen. Og jeg tror, at det er noget, folk ser som en trussel, fordi i islam, der er folk klar til at dø for religionen. Det forskrækker jo folk..." Polariseringen af de unge og den danske majoritet har altså også omdrejningspunkt i de forskellige religioner. Flere af de unge oplever at den kristne majoritet ikke opfatter dem som loyale overfor Danmark, fordi de med islam som trussel er landets og verdensfredens fjender. De oplever, at de som muslimer gøres til en samfundstrussel, som forsvaret skal beskytte landet imod. Sat lidt på spidsen kan det siges, at de unge ikke føler sig som velkomne rekrutter i forsvaret, men at samfundet ser på dem som en gruppe af fjendtlige fundamentalistiske fremmede, som forsvaret derimod skal beskytte landet imod.

I forhold til både politiet og forsvaret oplever de unge, at de er blevet gjort til samfundets indre og ydre fjender. Som unge med anden etnisk baggrund er de udstillede som kriminelle, og som nogle politiet og forsvaret skal beskytte resten af det danske samfund imod. Som unge muslimer føler de, at de opfattes som fjender af den vestlige verden med dens demokratiske værdier.

Det rager jo ikke os

Ingen af de unge i denne undersøgelse har sympati for terrorangrebet på USA. Flere af de unge udtrykker dog alligevel en vis frustration over dansk forsvarspolitik og dansk deltagelse i den militære operation i Afghanistan. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Det var i orden i Kosovo, hvor de tog derved for at slutte fred, det var fint nok. Men til Afghanistan, det er ikke godt, for der angriber de jo. Jeg kan da godt føle med amerikanerne, men det rager jo ikke os på en måde vel... ... USA kan jo godt klare sig selv, det er verdens mægtigste land. De har ikke brug for lille Danmark... Danmark er lidt for aktive med at søge at gøre noget, for at hjælpe amerikanerne... Det er i orden, hvis de kommer

til Danmark og spørger om hjælp... ...Kan heller ikke forstå, hvorfor man ikke kan være neutral. Bush ønsker bare at starte tredje verdenskrig..Danmark går ind for at slå uskyldige mennesker ihjel i Afghanistan. Hvis Danmark havde en terrorist, ville de så bombe os også? Det nytter ikke noget at bombe landet...."

Som det udtrykkes i det ovenstående, findes der en tendens til, at de unge er skeptiske overfor det danske forsvars rolle på den internationale scene. Det er i orden at arbejde for freden, men at angribe et andet land som Afghanistan, tjener ikke noget formål, og vil gå ud over uskyldige mennesker.

Flere af de unge identificerer sig med den tredje verden som en religiøs og økonomisk underklasse, der undertrykkes af Vesten. Når det danske forsvar deltager i det internationale forsvarsarbejde, findes der en risiko for, at Danmark deltager i en form for imperialisme, der drives af amerikanske og europæiske strategiske og økonomiske interesser. Som en ung kvinde med tyrkisk baggrund forklarer:

"USA er lidt for arrogante, og det vil påvirke muslimer i Danmark, der har planer om at gå i militæret, ingen tvivl om det. Som muslim ønsker man da ikke at kæmpe mod andre muslimer... Jeg synes, at Danmark laver problemer for sig selv. Danmark har jo ikke den store indflydelse alligevel og kan jo ikke stoppe USA, kan slet ikke sige noget overfor USA, så hvorfor ikke bare være neutrale. USA er jo i virkeligheden ligeglade med Danmark, det eneste det handler om, er økonomi..."

At det danske forsvar skulle deltage i en international kamp for demokrati og menneskerettigheder klinger ofte hult i de unges ører. Internationale militære operationer handler ikke om menneskelige værdier, men om rettigheder til at udnytte den tredje verdens mineraler og industrier, forklarer de. Af nogle af de unge opfattes det danske forsvar som en institution, der mere eller mindre bevidst handler efter skjulte motiver og med skadelige effekter. I værste fald mener de unge i undersøgelsen, at en international

forsvarsindsats kan virke provokerende overfor den muslimske verden og dermed være med til at skabe terrorisme.

Det danske forsvar er ikke et "rigtigt forsvar"

Bag skepsisen overfor det danske forsvars rolle på den internationale scene ligger en helt bestemt opfattelse af, hvad et "rigtigt forsvar" er. En opfattelse, som ligger alenlangt fra den rolle og identitet, som det danske forsvar i øjeblikket er i færd med at definere.

De unge er generelt meget konservative og nationalistiske i deres forståelse af, hvad et "rigtigt forsvar" er, og mener ikke, at der er brug for det danske forsvar i udlandet. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Danmark har jo ikke brug for noget militær...jo måske for et forsvar, hvor de åbenlyst skal forsvare deres land, hvor man skal ligge ved grænser og havne og passe på. Der er ikke brug for dansk forsvar i udlandet..."

De unge mener altså, at det danske forsvar ikke har nogen meningsfuld eller legitim rolle at spille i det internationale forsvarsarbejde. Det danske forsvar opfattes af flere som værende ude af stand til at spille nogen rolle i dagens internationale konflikter overhovedet. Dertil findes der større magter, der vil og kan agere uden Danmarks støtte og deltagelse. Som en ung med pakistansk baggrund forklarer:

"Ja, det er meget symbolsk, den militærpower vi har. Det er symbolsk, at vi kan sende en fregat til Golfen i 1990, og det er også symbolsk, den støtte

vi kan give nu. Det er jo ikke fordi andre lande eller NATO ikke kunne klare det selv. Amerikanerne kunne jo klare det selv, hvis de ville. Altså sådan militærmæssigt, hvor meget kan Danmark så egentlig bidrage med? Det er meget symbolsk, at vi har det, og det synes jeg sgu, er spild af penge. Og Danmark har jo heller ikke så mange globale strategiske interesser som USA og England, som skal ud og beskyttes. Derfor tænker jeg over, hvorfor vi overhovedet skal have forsvaret." Forsvarets øgede internationalisering appellerer generelt set ikke til de unge i denne undersøgelse. Tendensen er, de unge ser det som forsvarets opgave at beskytte nationale grænser og befolkninger og ikke demokratiske værdier og principper. Som en ung mand med pakistansk baggrund påpeger:

"Hvad er forsvarets rolle nu? Det er hovedsageligt at gå ud og deltage i internationale aktioner, fordi Danmark bliver jo aldrig angrebet. Altså vores nabolande angriber nok ikke Danmark vel, og Pakistan eller Arabien angriber nok heller ikke Danmark vel. Så forsvarsrollen er jo at bidrage med styrker til Den internationale Brigade eller for eksempel at deltage i EU-aktioner under Vestunionen eller NATO. Altså rollen er jo ændret fra at have været et nationalt forsvar til at være mere international... ..Men den opfattelse jeg så har af et forsvar og militær det er, at man kæmper for sit land og prøver at beskytte det land mod angreb og aggressioner ude fra. Når jeg tænker på forsvaret, så handler om, at man skal beskytte sit land, man skal beskytte sit folk, men det er ikke at tage ud andre steder og deltage i nogle aktioner, som måske ikke er så nærværende for mig."

Uden entydige fjender er forsvaret for mange af de unge i denne undersøgelse en overflødig institution. Forsvaret mangler relevante arbejdsopgaver. I forklaringen af, hvorfor et arbejde i forsvaret mere generelt ikke giver megen mening, er der flere, som sammenligner det danske forsvar med forsvaret i og af andre lande. Her synes forsvarsarbejdet at give mere mening, hvis der er tale om et land, der på grund af en politisk ustabil situation har brug for et forsvar.

Eksempelvis understreger flere af de unge med pakistansk baggrund, hvordan forsvaret i Pakistan er en nødvendig og respekteret institution, idet landet er i åben konflikt med Indien om Kashmir.

"Vi kan jo ikke komme uden om, at der jo er megen debat om nødvendigheden af det danske forsvar, at der er en stor diskussion om det danske forsvar herhjemme, ik'...hvor fedt er det at tage i forsvaret? Altså det mangler mening, fordi hvorfor har vi et forsvar? Altså i Pakistan, der har vi en fjende, en klar fjende, som man har været i krig med i mange år, og man må gerne melde sig frivilligt, hvis det skulle være, ik', men hvorfor skal man gøre det her?"

Som i ovenstående tilfælde sammenligner de unge med anden etnisk baggrund ofte det danske forsvars rolle med forsvaret i andre lande. I modsætning til det danske forsvar spiller det pakistanske forsvar en vigtig rolle i det pakistanske samfund og i forhold til landets sikkerhed. Som en anden ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"I Pakistan kan du se meningen med det. Det er for gud og folket, men det danske forsvar er ligesom ikke et rigtigt forsvar. Blandt de etniske er det simpelthen ikke godt nok, fordi det er jo dit land du vil kæmpe for, du vil jo kraftedeme dø for det, hvis det er aktuelt. Du vil kæmpe for det til det sidste øjeblik, det er dit territorium og der er ikke andre, der skal komme der, basta."

Det er altså ikke fordi de unge er pacifister eller

ikke ville forsvare Danmark, hvis landet var truet. Men som den politiske situation er i dag, opleves forsvaret som unødvendigt. Et "rigtigt forsvar" deltager ikke i internationalt forsvarsarbejde og forsvarer principper som menneskerettigheder og demokratiske rettigheder. Aktionen som eksempelvis dem i det tidligere Jugoslavien, eller i Afghanistan, ligger typisk ikke inden for grænserne af, hvad et "rigtigt forsvar" kan og bør påtage sig af legitime arbejdsopgaver.

At et "rigtigt forsvar" er nationalt og territorielt bundet skyldes for det første, at mange af unge sammenligner det danske forsvar med forsvaret i de lande, som deres forældre kommer fra. Som i Pakistan og Tyrkiet handler det om at forsvare nationen og territoriet mod ydre og indre navngivne fjender. For det andet skyldes de unges nationale og territoriale opfattelse af forsvaret, at de færdes i et samfund med en høj bevidsthed om nationale baggrunde. Hermed kan det være svært at finde plads til at identificere sig med internationale principper. Og dermed med det danske forsvar.

Forsvaret er uvirkeligt og useriøst

Der er yderligere en tendens til, at mange af de etniske unge opfatter forsvaret som en institution ved siden af samfundet og den "virkelige verden". Forsvaret anses som værende ude af trit med samfundet. Som en ung mand med libanesisk baggrund forklarer:

"Der er mange af de unge her i Danmark, som ser på forsvaret som et lukket samfund helt for sig selv... ...Man ser jo ikke forsvaret på gaden eller til daglig."

Denne tendens afspejler sig også i de unges forestillinger om en typisk dansk soldat, som en der ikke er indstillet på virkelighedens strabadser, men derimod leger røvere og soldater. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Når jeg forestiller mig en rigtig dansk soldat, så er det en dreng, der altid har haft drømme om store våben, maskingeværer... ...for mange er det jo bare en drengedrøm, de prøver at leve, og

mange af dem bryder jo sammen, når de skal til Bosnien eller noget i den stil. De er jo slet ikke indstillede på virkeligheden, for dem er det blevet en del af en James Bond film..."

En anden ung mand med tyrkisk baggrund supplerer:

"I forsvaret der løber, skyder og træner du, det er som et lille barn, der leger krig. Godt nok er der disciplin, det er seriøst, men det er en seriøs leg. Det er sjovt, men alligevel, så er det lidt spild af tid...jeg ville hellere foretrække en børnehave med tredive skrigende børn."

Der er imidlertid også unge, som opfatter forsvaret som en seriøs arbejdsplads. En ung mand med egyptisk baggrund forklarer:

"Forsvaret er seriøst nok, det er ikke leg, det ved alle. Overalt i hele verden er forsvaret en hård verden, hvor man ikke bare kan stå og kigge. Man skal knokle meget..."

Hvor hårdt og seriøst forsvaret end er, så er tendensen dog blandt de unge, at forsvaret opfattes som en virkelighedsfjern verden, hvor store drenge med store våben leger røvere og soldater. Det skal ses i relation til de unges opfattelse af det "rigtige forsvar" og det danske forsvars manglende rolle, som der tidligere er blevet peget på som markante træk ved de unge i denne undersøgelse.

Respekt for politiet?

Sammenlignet med forsvaret er politiet mere en del af samfundet. De færdes på gaden, taler med folk, fanger kriminelle og udfører et arbejde, som de unge mener, er vigtigt for samfundet. Politiet har altså ikke det samme image af drengeleg og uvirkelighed over sig som forsvaret. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer om politiet:

"Politiet er spændende, for så er du stadig en del af samfundet, men det er du ikke i forsvaret..."

Det relevante spørgsmål i forhold til de unges

opfattelse af politiet er ikke **om**, men snarere **hvordan** politiet indgår i samfundet. Som en måde at tale om forholdet til og opfattelsen af politiet, bruger de unge i undersøgelsen ofte begrebet "respekt". En ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Jeg har helt vildt meget respekt for politiet, jeg tror at vi har mere respekt for politiet, end du har. Så det er jo ikke, fordi respekten mangler. Hvis jeg laver en fejl på nogen som helst måde, så kan han straffe mig, give mig en bøde, og det er en måde at vise autoritet på.... Jeg vil ligefrem sige, at det er en slags subkultur det med autoritet blandt indvandrere..."

På trods af ovenstående forklaring af den store respekt for politiet, er der dog noget, der tyder på, at de unge nok anerkender politiets formelle autoritet, men at respekten generelt mangler. Det skyldes flere årsager.

Tidligere i undersøgelsen er der allerede peget på det ofte konfliktfyldte forhold mellem politiet og de unge med anden etnisk baggrund. Herudover skyldes de unges manglende respekt for politiet, at politiet for ofte misforstår de etniske minoriteter. Det giver sig eksempelvis til kende i politiets måde at tale til de unge og i deres måde at vise autoritet på. Som en ung mand med libanesiske baggrund forklarer:

"Jamen altså vi har jo set en anden form for politi, vi kender til en noget mere voldelig verden, hvor politiet er mere barske... ..når man ser en politibetjent, der kommer med en lille pistol i hånden, det skræmmer altså ikke en skid, man kan slet ikke tage det seriøst..."

Det er som om politiet i de unges øjne ikke helt udstråler den autoritet og magt, som de burde. Det kan hænge sammen med oplevelser med og viden om politiet i andre lande. Som i det efterfølgende, hvor en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Du skal tænke på, at mange af dem, der er kriminelle, det er altså folk, der har noget andet i livet, som er vokset op med kugler, og som har set soldater, og de har set en helt anden form for au-

toritet... Så kommer de til Danmark og der er politibetjenten altså nærmest bange for dem, altså de har et helt andet forhold til institutioner, end dem man er vant til her..."

Når det danske politi anvender og udstråler fysisk magt, spiller de i de unges øjne et spil, som de har svært ved at tage alvorligt. Argumentet er, at lige meget hvor voldelige politiet er i Danmark, så kan det aldrig blive så voldeligt som i mange af de oprindelseslande, som de unge har kendskab til.

Større forståelse og dialog

De unge ønsker dog ikke, at de danske betjente bliver mere voldelige og får større pistoler, men derimod, at de bedre kunne forstå de unge og deres problemer. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Det kan godt være, at politiet er for bløde, men det er ikke problemet... problemet er, at de ikke er egnede til at tackle de her rødder. Altså jeg vil jo hellere have den der stil, som vi har nu, hvor den flinke politibetjent går ind for dialog, i stedet for en, der giver dig et slag på hovedet. Det er jo den vej, vi skal... ..vi må lære at snakke om tingene..."

Respekten overfor politiet kommer ikke med en øget anvendelse af fysisk magt, men gennem en større forståelse mellem de unge og politiet. I mange af de unges øjne går respekten begge veje og skabes i mødet mellem de unge og politiet. Men som det er i øjeblikket, forklarer de unge i undersøgelsen, har politiet og de unge ofte svært ved at kommunikere med og forstå hinanden, og derfor er der ikke nogen respekt. Eksempelvis forklarer en ung mand med tyrkisk baggrund, at politiet ikke forstår de unge fra de etniske minoriteter, når de tror, at de kan få dem til at angive hinanden.

"Hvis jeg nu går over til politiet og siger at jeg kender nogle kriminelle, nogle som for eksempel har stjålet en cykel eller sådan noget, så vil de vide, hvem det er og hvordan jeg kan vide det, og så vil de have, at jeg skal stikke mine venner... og det vil jeg da ikke..."

Problemet mellem de unge og politiet strækker sig dog længere end til blot ikke at kunne forstå, at man ikke angiver sine venner. En ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Problemet er jo, at der ikke er nogen debat og forståelse... ..Og vores forældre er trætte af det, fordi lige så snart en far prøver at slå sin søn, så bliver faren anholdt. Hvis faren prøver at slå drengen, hvis han har lavet noget kriminelt, så bliver faren anholdt og straffet. Men hvis politiet vil stoppe selve kriminaliteten, så skal de samarbejde med både forældrene og de unge."

Nogle af de unge mener altså, at politiet blander sig i ting, som de ikke burde blande sig i, fordi de ikke helt forstår de familie- og autoritetsformer, som de unge lever med.

Sammenfatning

- De unge opfatter forsvaret og politiet som nationale og "hvide" institutioner, der i høj grad repræsenterer en homogen og nationalistisk "danskhed". Forsvaret og politiet symboliserer en bestemt dansk kultur, som de unge på grund af deres etniske baggrund er afskåret fra at blive en del af.
- Forsvaret og især politiet opfattes som offentlige myndigheder, der aktivt deltager i undertrykkelsen, diskriminationen og den sociale marginalisering af de unge.
- Det spændte forhold mellem de unge og politiet skyldes ikke alene personlige erfaringer, men er i høj grad også resultatet af en form for social identitet, som de unge kan tage på sig. Det at være ung med anden etnisk baggrund handler ofte om at definere sig i modsætning til politiet.
- Mange af de unge oplever at være udnævnt til Danmarks og den vestlige verdens fjender, fordi de er muslimer. Flere af de unge oplever, at den kristne majoritet ikke opfatter dem som loyale overfor Danmark, fordi de med islam som trussel er landets og verdensfredens fjender. De oplever, at de som muslimer gøres til en samfundstrussel, som forsvaret skal beskytte landet imod.
- I forhold til både politiet og forsvaret oplever de unge, at de er blevet gjort til samfundets indre og ydre fjender. Som unge med anden etnisk baggrund er de udstillede som kriminelle, og som nogle politiet og forsvaret skal beskytte resten af det danske samfund imod. Som unge muslimer føler de, at de opfattes som fjender af den vestlige verden med dens demokratiske værdier.
- Uden entydige fjender er forsvaret for mange af de unge en overflødig institution, og mange ser forsvaret som en institution ved siden af samfundet og den "virkelige verden". Forsvaret anses som værende ude af trit med samfundet. Sammenlignet med forsvaret er politiet mere en del af samfundet, idet de er mere synlige i gadebilledet og løser nødvendige samfundsopgaver.

Kapitel 5. De unges til og fravalg af forsvar og politi

Vi skal nu se nærmere på de unges til- og fravalg af forsvar og politi. Hvad betyder de unges opfattelse af det "gode arbejde" og den "gode uddannelse" for til- og fravalg af forsvar og politi? Ligger arbejdet i forsvaret og politiet inde for forældrenes forventninger? Er et arbejde i forsvaret og politiet foreneligt med hensynet til og loyaliteten overfor familien? Hvordan passer et arbejde i forsvaret og politiet med ønsket om social anerkendelse? Synes de unge at arbejdet i forsvaret og politiet er spændende og personligt udfordrende? Hvordan passer et arbejde i forsvaret og politiet med de unges ønske om at tage hensyn til både deres "etniske" og "danske" baggrund?

I kapitlet vil der blive fokuseret på, hvordan de unges til- og fravalg af forsvaret og politiet påvirkes af deres forestillinger om og erfaringer med forsvaret og politiet. Hvad betyder det eksempelvis, at forsvaret og politiet fremstår som meget danske institutioner, der af mange opfattes som i konflikt med de etniske minoriteter? Hvad betyder det, at forsvaret opfattes som om, det lever i dets egen virkelighed uden kontakt med samfundet?

Forsvaret og politiet er ikke "godt nok"

I forhold til de pakistanske unge er det en klar tendens, at politiet og forsvaret ikke er "godt nok" ifølge forældrenes ønsker og forventninger. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Jeg kender det fra min egen far. Han har ikke fået en god uddannelse, så man prøver at leve op til hans drømme, som han ikke selv realiserede. Altså, jeg har det på den måde, at min far tog altså ikke den lange rejse her til Danmark, for at jeg skulle sidde i en kiosk eller åbne en grønhandel eller være politibetjent eller arbejde i forsvaret. Han gjorde noget, så jeg kunne få større muligheder og nogle chancer, som han ikke selv havde. Det mindste jeg kan gøre er da at tage mig sammen og få mig en god uddannelse. Politiet og forsvaret tiltaler mig ikke rigtig. Det var jo ikke derfor, at min far kom hertil. De har jo også politi og forsvar i Pakistan. Hvorfor så ikke bare blive politibetjent eller soldat dér? Og jeg synes da det

er lækkert, at jeg kan tage en lang uddannelse uden at bekymre mig om, at jeg skal arbejde 37 timer om ugen. Det er da lækkert. Den mulighed vil jeg sgu benytte mig af."

Som i det ovenstående forklarer de unge med pakistansk baggrund ofte, at et arbejde i forsvaret og politiet ikke vil indfri hverken deres egne eller forældrenes ønsker. Forsvaret og politiet fremstilles ofte som uforeneligt med særligt farens og familiens forventning om at udnytte de større muligheder, der findes i Danmark.

Mange af de unge med pakistansk baggrund forklarer deres valg af en videregående uddannelse ud fra ønsket om at være loyale overfor forældrene og familiens anseelse i det pakistanske indvandremiljø. Et valg af forsvaret og politiet vil ikke give familien prestige og anerkendelse, forklarer mange af de unge. Som en ung med pakistansk baggrund, der har været i forsvaret, forklarer:

"Altså jeg havde det ikke så godt med at fortælle andre pakistanere om, at jeg er konstabel, for så tænker de på en i Pakistan, og han er jo bare et nul, sådan et menneske du kan træde på, uden at du lægger mærke til det..."

Grænserne forhandles

De unge med pakistansk baggrund forklarer som ovenfor, at forældrenes ambitioner om social og økonomisk mobilitet ofte går videre og højere end et arbejde i forsvaret og politiet kan indfri.

Til forskel fra forældrene vurderer de unge også politiet og forsvaret på baggrund af en dansk sammenhæng og i forhold til deres egne interesser og ønsker. Om et arbejde i forsvaret og politiet er acceptabelt for forældrene er således til forhandling, og det vil være forkert at beskrive de unge med pakistansk baggrund som en homogen gruppe, hvis værdier og holdninger til eksempelvis forsvaret og politiet udelukkende er præget af forældrene, og derfor ikke er under forandring mellem generationer. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Altså der er en åbning i politiet. De har jo også lavet den kampagne med at få flere fra de etniske minoriteter i politiet, og det er godt. Jeg tror, at den nye generation vil begynde af løse op for alle de der forventninger, for de har nemlig fundet ud af, at man ikke skal være læge for at klare sig godt. Fordi forældrene har jo den der med, at man bare skal være læge for at klare sig godt og have et godt job... ..Men så finder du ud af, at i Danmark kan du jo leve godt, man kan have sit eget lille hus, man kan have sin egen lille bil og leve et godt liv som politimand..."

Der findes da også betjente og soldater med pakistansk baggrund. En ung mand med pakistansk baggrund forklarer om sit valg af politiet:

"Jeg havde længe haft det i baghovedet, men mine forældre de var jo interesserede i, at jeg fik en høj uddannelse. Så det der forventningspres, det havde jeg jo også. Men alligevel var vi nok mere frit opdragede i forhold til andre pakistanere...jeg kunne lettere sige, at det var noget jeg ville, og så accepterede han den der beslutning.....og familien blev da også glade for det. Altså familien er jo glad for det. Min far har altid været glad for at jeg blev politimand. Han synes at det var fint, han var stolt. Det kunne man da godt mærke, da jeg kom ind, fordi han har altid haft stor respekt for politiet og politiarbejdet."

Som i det ovenstående er forhandlingen i forhold til valg af politiet og forsvaret ofte en forhandling mellem forældrenes forventninger og de unges egne interesser. De unge i undersøgelsen følger altså ikke blindt deres forældre, men tager også hensyn til, hvad de selv har lyst til og synes er interessant. Denne pointe knytter sig ikke kun til unge med pakistansk baggrund, men går igen i relation til alle de unge i undersøgelsen.

Min familie er stolt af mig

Hensynet til familien og ønsket om at gøre det bedre end forældrene kan også lede til et valg af forsvaret eller politiet. Som omtalt tidligere i rapporten er der stor forskel mellem unge med tyrkisk og pakistansk baggrund. For unge med tyrkisk baggrund er forventningerne til ud-

dannelse og arbejde generelt ikke nær så høje eller veldefinerede som blandt de unge med pakistansk baggrund.

Politiet og forsvaret synes for de unge med tyrkisk baggrund generelt at blive opfattet som et prestigefyldt arbejde. De unge, som har valgt forsvaret, forklarer at deres forældre, familie og det øvrige tyrkiske indvandrersamfund er stolte af dem. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Jeg havde hele tiden en drøm om at blive officer i forsvaret. Det var mine ønsker, og det var også mine forældres ønsker."

Med valget af forsvaret føres en familietradition videre og forældrene og familien er stolte af ham:

"Mine forældre var meget glade for det, min far han var faktisk rigtig glad, da han så sin søn med uniform på. Da han så mig for første gang i det rigtige soldatertøj, var han rigtig glad. Han tog et billede af mig i uniformen... ..Og alle de andre tyrkere, der så mig i uniformen, gik over til min far og spurgte, om det var hans søn, som var i forsvaret. Og så blev han rigtig stolt af mig, fordi folk kunne se, at hans søn var i forsvaret..."

Stoltheden over sønnens valg går altså i høj grad på den opmærksomhed og anerkendelse faren og hele familien får blandt andre tyrkiske indvandrere og efterkommere. Som han forklarer videre om vennerne:

"Jeg var den første i hele byen, og alle dem, der bor i området kom og sagde, at det var flot...alle var nysgerrige og ville gerne vide mere om, hvordan det var, og om de også kunne komme ind... ..Jeg har også været i en tyrkisk avis, fordi jeg er i forsvaret. Bagefter kom der rigtig mange folk. Vi kender jo hinanden, alle tyrkere, de kender hinanden, man møder hinanden tit. De spørger, hvordan det var i forsvaret. Så fortalte jeg om det, og nu er der flere, som også skal ind, de vil meget gerne prøve det... ..Familien er da stolt af mig, det siger jo sig selv, og vennerne de er da også meget glade for, at jeg har valgt forsvaret... det er

glade for, at jeg er nået så langt, selv om jeg nu ikke har så meget tid til dem. Det er lidt synd, men de fleste af mine venner er nu også kommet med i forsvaret, så det er faktisk rigtig godt..."

Du er en forræder

I forhold til politiet som en mulig arbejdsplads forklarer en ung mand med tyrkisk baggrund følgende:

"Hvis jeg blev politibetjent, så var der mange fra min omgangskreds, der ville se direkte ned på mig, for politibetjent, det er bare ikke noget man bliver i de kredse, så bliver man noget andet."

En anden ung mand med tyrkisk baggrund er enig i, at valget af politiet sandsynligvis ville give nogle meget negative reaktioner fra omgangskredsen:

"De ville holde afstand til mig. Når man søger ind i politiet, så ville jeg jo skulle anholde mange af dem, der lavede kriminalitet... ...Jeg er jo opvokset sammen med dem, selv om jeg ikke har så meget med dem at gøre, så er vi jo barndomsvenner, vi har haft mange fælles ting, så hvis jeg skulle søge ind til politiet, så ville jeg som noget af det første flytte et andet sted hen. Og når de så får det at vide, at jeg er politibetjent, så ville det gå helt galt."

Ovenstående overvejelser skal ikke alene ses som en reel bekymring for at skulle anholde sine venner, men også som et billede på det forhold, mange af de unge har til politiet. At søge ind til politiet vil blive opfattet som at opgive ens identitet, der netop defineres i modsætning til politiet.

Arbejdet som politibetjent med anden etnisk baggrund kan da også give nogle meget negative reaktioner fra de etnisk minoriteter. Som en betjent med anden etnisk baggrund forklarer:

"Når jeg møder dem på gaden, så siger nogle af dem forræder eller sådan noget, men for dem er man jo bare en lige så stor idiot som min kollega, men man er jo så bare mørk, og det giver jo så lidt ekstra... ...I starten gik jeg meget op i det, hver

gang der kom en eller anden og spurgte mig, hvor jeg kom fra, så sagde jeg altid, at jeg kommer fra Danmark, jeg er dansker, dansk statsborger, men så kunne jeg godt se, at det var nyttesløst, at blive ved med det, for så er konfrontationen der lige med det samme. Hvis du siger, 'jeg er dansker', så siger de bare, 'han er dansker, ham der, han er forræder'. Så nu er jeg holdt op med at kalde mig selv dansker, men jeg betragter stadig mig selv som dansker med anden etnisk baggrund."

I det ovenstående udtrykkes det, hvor svært det kan være at forhandle identiteten som dansker med anden etnisk baggrund i politiet. Den daglige kontakt med unge med anden etnisk baggrund, der kan minde en om, at man har svigtet ens egentlige allierede og i stedet er gået over til "danskerne", kan besværliggøre ønsket om at blande den "etniske" og "danske" baggrund på en meningsfuld måde. Ovenstående betjent har dog trods alt formået at skabe en meningsfuld identitet som dansker med anden etnisk baggrund. I det følgende beskriver han, hvordan han er dansk på arbejdet og etnisk i hjemmet:

"Altså man kan godt være dansker og så være muslimsk og have en anden kulturel baggrund derhjemme, med at man beder fem gange om dagen, og at man bor sådan i en hel familie sammen. Det er man måske ikke lige så vant til her i Danmark... ...Jeg synes godt, at man kan være dansker på arbejdspladsen og ude blandt vennerne, så skal man bare vænne sig til, at danskere ser anderledes ud og opfører sig anderledes end for tyve år siden."

Udover "bindestregsidentiteten", som præger ovenstående udtalelse, findes der også den mulighed, at man kan vælge af se bort fra de negative reaktioner, som kommer fra indvandremiljøet og ens omgangskreds. En anden betjent med anden etnisk baggrund forklarer om de negative reaktioner:

"De kaldte mig ikke forræder, men sådan mere en røvslikker, altså de synes, at det er at slikke røv på danskerne... men om der så havde stået en mand med en pistol og sagt, at jeg ikke skulle søge ind

til politiet, så havde jeg gjort det alligevel, for det er virkelig noget jeg brænder for... ...Politiet virkede bare som en god og spændende ting på mig, som noget jeg skulle undersøge og prøve. De er jo et spørgsmål om at prøve de ting der er spændende."

I det ovenstående ses det, hvordan hensynet til individuelle ønsker vejer tungere end hensynet til indvandrer miljøets reaktioner.

I modsætning til politiet har forsvaret ikke nær så dårligt et rygte, og et valg heraf vil derfor ikke medføre så negative reaktioner som valget af politiet. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Forsvaret her jo ikke sådan et dårligt ry, de fleste vil jo gerne, men de har bare ingen idé om, hvordan forsvaret fungerer... ...Derimod kender de alle de der særlove vedrørende dem, de kender alle kriminallovene. De ved lige så snart politiet kommer, så siger de, at de ikke kan anholde dem på grund af den og den paragraf, men forsvaret det kender de ikke noget til."

Stadig kan valget af forsvaret føre til negative reaktioner fra omgangskredsen. I det følgende beretter en ung mand med libanesisk baggrund om reaktionerne på valget af forsvaret:

"Nu har jeg fået tilbagemeldinger fra flere unge med libanesisk baggrund. De har spurgt, hvorfor jeg er i forsvaret, hvorfor jeg er med i samfundet. De sætter spørgsmål ved det, og det kan jeg da egentlig godt forstå med alt det der sker. Statsministeren, Poul Nyrup, din statsminister, socialismens og venstrefløjens statsminister har peget fingre af os og sagt, at vi skal tage afstand fra terror... derfor kan jeg godt forstå, at mine egne siger til mig, at det er på tide, at jeg melder mig ud."

Som det er fremgået af ovenstående eksempler, afhænger til- og fravalg af forsvaret og politiet blandt andet af, hvorvidt arbejdet i politiet og forsvaret er accepteret blandt andre med indvandrerbaggrund, og om de unge ønsker at tage

hensyn hertil. Hensynet til egne interesser vægtes i forhold til risikoen for at blive udstødt af sin egen omgangskreds. Det kan derfor være svært at drage nogle entydige konklusioner andet end at pointere, at ens vennekreds har betydning for til- og fravalg af forsvar og politi. Som en ung mand med libanesisk baggrund rammende forklarer, så handler det jo om, hvilke venner man har, og om man lytter til dem:

"Altså der er da nogle, der synes, at det er bedre end at arbejde i en grillbar eller sådan noget. Nogle synes da at forsvaret er lidt højere end andre jobs... ...Men det er jo forskelligt fra folk til folk, nogle siger, at det er fedt nok, andre spørger, 'hvad laver du her?'... Nogle af mine venner synes ikke, at jeg er rigtig klog, og min mor siger, at jeg bliver hjernevasket, men mine søskende, de synes, at det er sejt nok, men man må jo danne sin egen mening..."

Hvorfor skal jeg forsvare Danmark?

Som det er påpeget i rapporten, fremstår politiet og forsvaret som meget danske arbejdspladser, som nogle af de unge i høj grad opfatter sig som i konflikt med. Hvordan påvirker det til- og fravalg af forsvaret og politiet?

Som det allerede er blevet pointeret, fravælger mange af de unge politiet, fordi de unge i udgangspunktet oplever de etniske minoriteters forhold til politiet som overvejende konfliktfyldt. Flere definerer sig selv i modsætning til politiet, snarere end som en potentiel del af politiet.

Fravalget af politiet og forsvaret skal dog også ses i relation til de unges generelt udsatte situation. Når nu de unge i høj grad føler sig diskriminerede, hvorfor skulle de så arbejde i så nationale institutioner som forsvaret og politiet? Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Jamen hvorfor skal jeg forsvare Danmark? Jeg er født og opvokset her, men altså tag nu min lillebror. For tre fire år siden, i fjerde klasse, så kommer han over til mig og spørger, 'hvad betyder perker'? Så skal man sidde og forklare ham det, og så skal man samtidig ud og forsvare landet....."

Jeg er jo en del af samfundet, men der er bare så mange, der ikke synes at jeg er en del af samfundet. Hvis jeg bliver soldat, så skal jeg jo forsvare alle de mennesker, som synes, at jeg burde smides ud af landet..."

Som det understreges ovenfor, kan følelsen af ikke at være accepteret i samfundet meget let føre til et fravalg af forsvaret. En tendens, der gør sig gældende for både forsvaret og politiet. Eftersom mange af de unge opfatter forsvaret og politiet som meget danske og nationalistiske institutioner, skyldes fravalget mere generelt, at de unge er bange for yderligere racisme og forskelsbehandling i forsvaret og politiet.

Kollektivet og kønsroller i konflikt med forsvaret og politiet

Som det er fremgået hidtil, er hensynet til forældrenes og familiens ønsker og forventninger til bestemte uddannelsesretninger og arbejdskarrierer en af forhindringerne for, at mange af de unge med anden etnisk baggrund søger ind i politiet eller forsvaret. De unge i undersøgelsen fremhæver, at et arbejde i forsvaret ikke er foreneligt med kravet og ønsket om at hjælpe familien. I det følgende forklarer en ung mand med pakistansk baggrund om de praktiske opgaver i forhold til familien, som udelukker et arbejde i forsvaret:

"Jamen hvis nu min kone, som kommer fra Pakistan, skal på et offentligt kontor, så skal jeg jo vise hende hvor og hvordan. Hver gang hun skal udenfor en dør, er det sådan. Du skal vise hende skolen, og hvad ved jeg. Altså i relation til forsvaret kan det da være et kæmpeproblem, fordi man er så meget væk hjemmefra, og derfor ikke kan hjælpe til. Altså man skal jo helst passe på forældrene også, man skal være der for familien.....Det er nogle ting, som man måske ikke er så bevidst om, men som alligevel bliver relevante, når man bliver ældre, det ligger i bagehovedet... ... Altså jeg har så mange pligter i hjemmet. Jeg skal sørge for familien økonomisk."

De praktiske hensyn til familien udlægges af flere af de unge som en forhindring for at arbejde i

forsvaret. De unge forklarer, som ovenfor, at der kan være helt praktiske opgaver i løbet af dagen, som de nødvendigvis må klare for deres familier, som ikke kan dansk eller kender det danske samfund så godt, som de gør. En anden ung mand med pakistansk baggrund støtter ovenstående tendens:

"Når du er i militæret, så er du meget ude, og de fleste indvandrere er meget familiemennesker. Det er jo ikke så godt, når man har to eller fire børn. Man føler, at man har et meget tæt forhold til familien. Selvfølgelig har en rigtig dansker også det, men som indvandrer så ønsker du at være tættere på din familie, for du har jo ikke andre end dem... ...Du tænker jo ikke bare på dig selv men også på familien. Hvad nu, hvis der skulle ske mig noget og jeg har en familie at tage mig af? Hvad så? Skulle det danske samfund så tage sig af min kone og mine børn? Det ville jeg ikke kunne tillade, det er helt forkert. Jeg ville jo stadig være der, men jeg ville ikke kunne give min familie dét, jeg ellers kunne give dem."

Det ville dog være for simpelt alene at forstå de unges kulturelle baggrund og de kollektive værdier som forhindringen for, at de søger ind i politiet og forsvaret. Flere af de unge understreger nemlig, at betydningen og vigtigheden af familien har en tendens til at vokse og forstærkes, når indvandrere og efterkommere oplever at stå meget isolerede og udskældte i samfundet.

Familiens, traditionernes og kønsrollernes meget store betydning skabes også i kraft af de unges samspil med det omgivende danske samfund. Jo mere pres der generelt lægges på de etniske minoriteter, desto mere vil de opleve sig som fremmede og vende sig ind mod familien og indvandremiljøet.

Det kan derfor udmærket være, at de normer, som de etniske minoriteter lever efter i Danmark, er langt mere konservative og traditionelle end i deres respektive oprindelseslande. De kollektive værdier er nemlig skabt i relation til det omgivende samfund og opstår blandt andet som følge af deres marginaliserede position i samfundet.

Hensynet til familien kan også være et problem i forhold til at søge ind i politiet. Hvis man som ung med anden etnisk baggrund bor udenfor København, er det nødvendigt at flytte hjemmefra for at starte på politiskolen. En ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Mange af de unge vil sikkert gerne, men det er bare en enorm svær beslutning at træde ud af det der familiemønster og bare sige til familien 'nu går jeg mine egne veje, jeg søger ind i politiet'. Der er jo også mange, som bor i Jylland og på Fyn, og de skal jo flytte hjemmefra og i en lejlighed, de skal flytte væk fra deres forældre. Det er en stor beslutning for en muslimsk ung mand. Det er meget omvæltende pludselig at komme væk fra sin familie, de er jo vokset op derhjemme, og meningen er altså, at de skal bo sammen med deres familie i mange år ikke. Det der med at flytte det hele, det er altså en stor beslutning."

For mange andre unge i Danmark er det normen at flytte hjemmefra, når man er færdig med eksempelvis gymnasiet og skal i gang med et arbejde eller en videregående uddannelse. I forhold til mange af de unge med anden etnisk baggrund er det ikke entydigt, hvornår de skal flytte hjemmefra. At flytte hjemmefra er en stor beslutning, der vil bryde radikalt med de forventninger og forestillinger de unge i undersøgelse gør sig om voksenlivet. Ifølge de unge er det at flytte hjemmefra, eksempelvis for at starte på politiskolen eller for at bo på en kaserne, ikke så ligetil som for mange andre unge i Danmark.

Hvor forsvaret måske for mange andre unge i Danmark opfattes som en god mulighed for at komme væk hjemmefra og lære at stå på egne ben, fremstår denne mulighed ikke særlig ønskværdig for mange af de unge med anden etnisk baggrund. De udtrykker ikke noget entydigt behov for eller ønske om at distancere sig fra familien og dens værdier.

For mange unge mænd strider et arbejde i forsvaret og politiet mod den forventede rolle som familieforsørgeren, der er opmærksom overfor

familiens behov. At bo på en kaserne eller på politiskolen ses som en forhindring for at realisere denne rolle. I relation til rollen som forsørger nævner de unge også lønnen i forsvaret og politiet. De er dog ikke enige i, hvorvidt lønnen er stor nok til at tage sig ordentligt af familien. Sikkert er det dog, at hvis lønnen var højere, ville de finde arbejdet i forsvaret og politiet mere attraktivt. I forhold til deres forældre, som jo typisk kom til landet for at tjene penge, er tendensen dog, at de unge, som mange andre unge i dag, ikke først og fremmest tænker på penge i valget af uddannelse og arbejde.

For de unge kvinder strider et arbejde i politiet og forsvaret meget tydeligt mod nogle væsentlige aspekter af deres kvinderolle. I sammenligning med antallet af unge mænd, optræder der relativt få kvinder i undersøgelsen, og det kan derfor være svært at udlede nogle holdbare konklusioner i forhold til unge kvinders til- og fravalg af forsvar og politiet. Alligevel er det dog muligt at skitsere konturerne af nogle mulige konflikter mellem forsvaret og politiet og den kvinderolle, som mange af de unge kvinder med anden etnisk baggrund har med sig.

For det første vil et arbejde i forsvaret og politiet stride mod adskillelsen mellem kønnene, som er et væsentligt træk ved kønsrollemønstret i mange muslimske indvandrerfamilier. Som på andre arbejdspladser er kønnene ikke adskilte i forsvaret og politiet. Derimod er arbejdet i både forsvaret og politiet præget af samarbejde – også mellem kønnene. For det andet vil et arbejde i forsvaret og politiet udfordre de hierarkiske og komplementære kønsroller, som er et andet karakteristisk træk ved mange muslimske familier. Hvis en muslimsk kvinde arbejder i forsvaret eller politiet kan det udfordre mandens autoritet og komplementariteten mellem kønnene. En kvinde i forsvaret eller politiet vil bryde med rollerne og hierarkiet mellem mand og kvinde, idet en kvinde i forsvaret eller politiet vil signalere større lighed og enshed mellem kvinder og mænd.

Som vi skal se i det efterfølgende, er der dog noget, der tyder på, at både de unge mænd og

kvinder er i færd med at forhandle både hensynet til og forståelsen af kollektivet og deres kønsroller.

En forhandling af kollektivitet og kønsroller

De unge ikke er nogen ensartet gruppe, der alle blindt gør som familien forlanger. At tage sig af sin familie er ikke alene et praktisk gøremål, men en bevidsthed om nogle positive værdier, som de bruger til at distancere sig fra majoritetssamfundet og andre etniske minoriteter. Betydningen af det kollektive er med andre ord ikke fastlåst, men er til stadig forhandling i familierne og kan fortolkes forskelligt af de enkelte unge. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer:

"Det er jo ikke noget problem at flytte hjemmefra. Når du skal læse til ingeniør betyder det jo også, at du skal tage semestre i udlandet, så det er ikke noget problem...Jeg bor selv på kollegium, og det er ikke noget problem. Min far har selv foreslået, at jeg skal bo her, så jeg kan spare tid og penge på at køre frem og tilbage."

Forståelsen af den kollektive familie betyder altså ikke for alle de unge, at man skal bo fysisk sammen. Han forklarer videre, at det i stedet handler om kontakten mellem familiens medlemmer:

"Når folk spørger, om jeg er flyttet hjemmefra, så er jeg ikke flyttet hjemmefra. Jeg kommer hjem i weekenderne, og så længe du har de stærke bånd til familien, så behøves du ikke at bo fysisk hjemme hos dem, det betyder bare, at du er i kontakt med dem, og at du lever med dem, at du er der, når de har brug for dig, og omvendt. Det er ikke rent fysisk... ...Selv i Pakistan flytter folk jo fra hinanden."

Derfor klinger et fravalg af politiet eller forsvaret da også hult i hans ører:

"Hvis det skulle passe, så ville min far jo aldrig være kommet til Danmark, fordi det er altså rimeligt langt at komme for at finde et arbejde, og han så jo ikke sin familie i flere år... ...Det er det

samme for en soldat, han burde ikke have noget problem med det... ...Dem, der bor her i landet, er da de sidste til at brokke sig over, at man ikke kan flytte hjemmefra..."

Selv blandt unge med pakistansk baggrund, som er den gruppe af unge, der taler mest om hensynet til familien, findes der altså ikke noget fast indhold i betydningen af de kollektive værdier.

Også kvinderollen er under forhandling og forandring. Noget tyder på, at de unge kvinder ikke ønsker at leve efter de traditionelle kønsroller, der hindrer dem i at søge politiet eller forsvaret. En ung kvinde med pakistansk baggrund forklarer:

"Både min mor og min bedstemor ville blive rigtig stolte af mig, hvis jeg kommer ind på politiskolen, men der kan da godt være andre pakistanske familier, som synes, det er forkert. Altså mine - pakistanske veninder har da spurgt, hvad det er jeg skal, og kan ikke rigtig forstå det, de skal alle være læger...Vores familie chokerer faktisk mange i de pakistanske kredse."

Som hun understreger i det ovenstående, er hun og hendes familie specielle i den forstand, at hun vil og må søge ind på politiskolen. De unge kvinder er også prægede af deres opvækst i Danmark og af ligheden mellem kønnene, og et arbejde i politiet eller forsvaret kan være en måde at søge større selvstændighed og frigørelse fra de traditionelle kønsroller.

Noget peger på, det i høj grad er mændene, der er bærere af de kønsroller, som forhindrer kvinderne i at søge forsvaret og politiet. Flere af de unge mænd i denne undersøgelse forklarer, at de godt kan forstå, at de unge kvinder søger større selvstændighed og frigørelse fra den traditionelle kvindes rolle. Men at de skulle søge ind i forsvaret og politiet beskrives alligevel som et for drastisk skridt i denne frigørelsesproces. En ung mand med jordansk baggrund forklarer eksempelvis:

"Jeg har ikke noget imod at kvinder kommer ud på arbejdsmarkedet og alt det der, man hvad

fanden er det for en underlig kælling, der vil i forsvaret? Hvad fanden er det hun vil? Det er simpelthen for underligt..."

At det er mændene, der ofte sætter grænserne for de unge kvinder, bekræftes af en ung kvinde med tyrkisk baggrund, der her forklarer om forhindringerne for at vælge forsvaret eller politiet:

"Enten så kan din far være imod det, og hvis han ikke er det, så kan det være, at din mand er imod det. Og hvis du ikke har en mand, så kan du få svært ved at få en mand..."

Dette gør sig ikke alene gældende i forhold til unge med anden etnisk baggrund, men også i et vist omfang for andre danske kvinder. Spørgsmålet er, hvorvidt de unge kvinder med anden etnisk baggrund ønsker at udfordre kvindrollerollen til fordel for større selvstændighed. På den ene side vil de gerne have frihed til for eksempel at vælge uddannelse og arbejde, men på den anden side vil de også gerne giftes med en mand med samme indvandrerbaggrund og religion. De ønsker altså både at løsrive sig fra familiens, hjemmets og mændenes dominans og at blive gift med en mand, som måske ikke er villig til at give dem denne frihed. Som en ung kvinde med pakistansk baggrund forklarer:

"Altså det med forsvaret og politiet kan gøre det svært at få en mand og et godt familieliv, som jeg naturligvis gerne vil have. Altså vi er lidt traditionelle i den forstand, kan man sige. Fordi jeg vil jo ikke giftes med en eller anden tilfældig mand. Jeg vil giftes med en pakistaner, der er mig værd. Men det er næsten umuligt at realisere, for alle de her lægeuddannede pakistanere i Danmark, de vil jo typisk have en mere traditionel pige, som ikke nødvendigvis har den højeste uddannelse, og som bestemt ikke arbejder i forsvaret eller politiet. For at blive gift, skal man være meget traditionel og passe ind i familien."

For unge kvinder med anden etnisk baggrund kan arbejdet i forsvaret og politiet altså umuliggøre ønsket om at blive gift og stifte familie. Pointen gælder ikke alene forsvaret og politiet, men er

mere generel, idet de unge kvinder står i et stort dilemma, hvor en god og lang uddannelse kan være ensbetydende med fravalget af mand og familie.

Et tilvalg af en uddannelse og karriere kan for kvinderne betyde frigørelse fra opfattelsen af en normal familie, som skabes af både mænd og kvinder. De unge kvinder befinder sig ikke i en let situation, idet hensynet til egne interesser og større selvstændighed meget vel kan komme i konflikt med ønsket om at blive gift og stifte familie.

Forandringerne i opfattelsen af familien og kønsrollerne vil dog ikke nødvendigvis føre til et fravalg af politiet og forsvaret. Som vi skal se i det følgende, er de unge meget fleksible og kreative i forhold til både at bevare de kollektive værdier og arbejde i forsvaret og politiet.

Familien og kollektivet i forsvaret

Ofte formår de unge, som har valgt forsvaret, at knytte de kollektive værdier fra familien til deres arbejde i forsvaret. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Efter gymnasiet, så ville jeg se, hvor langt jeg kunne nå uden for byen og familien... og det gjorde så, at jeg kom herind i Livgarden og altså den kongelige familie... Der er bare et kanonvenskab og sammenhold herinde, og man kan hurtigt få sig en ny vennekreds, og det var jo også derfor, at jeg valgte det."

Som det forklares ovenfor, kan ønsket om at indgå i et nyt socialt fællesskab være afgørende for netop valget af forsvaret. De unge i forsvaret taler generelt meget om de sociale kvaliteter ved at være i forsvaret. De taler om de samme kollektive værdier, som af andre unge udelukkende knyttes til familien. En ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Det bedste ved at være i forsvaret det er sammenholdet du får herinde. I militæret skaber du et sammenhold, hvor du ikke tænker på hudfarve. Mange unge med indvandrerbaggrund

har den frygt, at man bliver behandlet dårligt, men det er forkert. I forsvaret har vi det rigtig godt...

...Alle er lige, vi har et sammenhold. I det civile har du ikke mulighed for at skabe sammenhold med danskerne. De oplevelser, jeg har med forsvaret, er rigtig gode... ...Du får sammenhold, når du er på øvelse og fryser røven ud af bukserne, så finder du vennerne. Vi står sammen, vi er ens, vi er gode nok alle sammen. I det civile vil man altid være mistænkelig, når man er mørkhåret. Måske tænker nogle, at det er meget nationalistisk, og at man vil blive behandlet forskelligt, men sådan er det ikke. Du har det rigtig godt som indvanderer i forsvaret."

Ovenstående udsagn er meget rammende for de kollektive kvaliteter, som de unge fra de etniske minoriteter oplever i forsvaret. Når de unge vægter sammenholdet i forsvaret i så høj grad, skal det ses i relation til deres marginaliserede position i det danske samfund. Mange af dem har måske svært ved at finde venner og kammerater uden for indvandrer miljøet og oplever generelt en afstand til majoritetssamfundet.

I forsvaret skabes muligheden for et sammenhold og venskab mellem unge med mange forskellige etniske baggrunde. I forsvaret bliver de etniske og synlige forskelle efterhånden nedtonede til fordel for det sociale fællesskab og følelsen af sammenhold.

Fællesskab gør farveblind

Forsvaret kan altså være et godt sted at skabe et fællesskab uden for familien og indvandrer miljøet. I forsvaret oplever de unge at indgå i et fællesskab, der ikke har omdrejningspunkt i deres etnicitet.

En ung mand med tyrkisk baggrund forklarer, at han i forsvaret naturligtvis har mødt racisme og fordomme, men at han også har mødt en side af danskerne, som man ikke oplever i det civile som ung med anden etnisk baggrund:

"Du møder en helt anden side af danskerne i forsvaret. I forsvaret er det ikke noget med, at du er sort, du er tyrker, du er pakistaner, du er araber. Der er ikke megen racisme. Alle sammen bliver ens behandlet, og alle er ens. Man dømmes ikke folk efter udseende, men på deres holdninger. Man får et super kammeratskab herinde, fordi man er afhængig af hinanden. Man skal kunne stole på hinanden, hvis man skal overleve i krig. Når jeg fortæller mine venner det, bliver de virkelig overraskede."

Som ovenfor forklarer de unge i forsvaret, at man sagtens kan blive udsat for racisme. Fordelen er dog, at man i forsvaret faktisk kan gøre noget ved racismen. En ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Man er jo bange for at møde racisme i forsvaret. Forsvaret er jo noget med patriotisme, nationalisme og om at man skal beskytte fædrelandet, dronningen og alt det der. Men det har ikke holdt stik, systemet er mere positivt end frygtet... ...Vi får jo specielle feltrationer, og der er ingen problemer. Og så er det godt, at der er et system, hvor man kan bekæmpe racisme. Jeg kan bare gå til en overordnet, så sker der noget ved det. Det er slet ikke som i den civile verden."

Til forskel fra det civile liv, er der et formaliseret og effektivt system til at bekæmpe racismen. Derudover holder racismen efterhånden op, når de unge lærer hinanden bedre at kende. Efter flere måneder med hinanden i forsvaret, forklarer de,

er der ingen fordomme tilbage mellem de forskellige grupper af unge.

Mange af de unge i undersøgelsen pointerer, at de har valgt forsvaret, fordi de ønsker at opbygge et socialt netværk. Herigennem kommer de i højere grad til at føle sig som en del af det danske samfund. De har fået danske venner og et netværk uden for indvandremiljøet, som mange af dem forventer til vare resten af livet.

Som tidligere pointeret i rapporten, oplever de unge uden erfaringer fra forsvaret, at forsvaret er isoleret i forhold til det øvrige samfund. For mange unge strider et arbejde i forsvaret mod ønsket om at blive en del af samfundet. I deres øjne er forsvarsarbejdet ligegyldigt og ikke særlig samfundsrelevant, og afstanden mellem forsvaret og det samfund, som de ønsker at blive integrerede i, er for stor. De opfatter forsvaret som en marginal institution, der ikke vil føre til større accept i samfundet.

Som det ses i det ovenstående, opfatter mange af de unge inden for forsvaret det som noget positivt, at forsvaret til en vis grænse er afskåret fra det civile samfund. I forsvaret udsættes de unge ikke for det øvrige samfunds vilkårligt diskriminerede normer, men for regler, der baserer sig på deres evner og holdninger. Måden forsvaret behandler de unge på har intet med deres udseende, religion eller etnicitet at gøre. For de unge er en af de største kvaliteter ved forsvaret følelsen af at deltage i et fællesskab, som skabes på andre og bedre vilkår end i det civile samfund.

I det følgende skal vi se nærmere på, hvordan valget af forsvaret netop kan ses som en måde, hvorpå de unge forhandler deres relation til det danske samfund. Ikke alene får de danske venner og et socialt netværk. Mange af dem oplever simpelthen, at deres erfaringer fra forsvaret gør dem mere danske og i større udstrækning gør det muligt for dem at blive integreret i det danske samfund.

Med forsvaret ind i det danske

Opfattelsen af forsvaret og politiet som meget danske arbejdspladser behøver altså ikke nødvendigvis at medføre et fravalg af de to arbejdspladser. I det følgende skal vi se nærmere på, hvordan tilvalget af forsvaret ofte skyldes ønsket om at tilnærme sig det danske og opnå en større accept fra det danske samfund.

Flere af de unge forklarer, at forsvaret er et godt sted at tilnærme sig den danske kultur og danske omgangsformer. Som en ung mand med tyrkisk baggrund forklarer:

"Jeg har lært meget om samfundet, og jeg er kommet ind i samfundet igennem forsvaret. Jeg gør i hvert fald mit bedste for at komme ind i kulturen ved at være i forsvaret. Det skal nemlig ikke være sådan, at jeg holder mig tilbage. Det skal ikke være sådan, at jeg siger, at fordi jeg er tyrker, så gider jeg ikke lære alt om Danmark. Jeg skal være resten af mit liv i Danmark, så jeg kan lige så godt lære det."

Ovenstående forklaring er typisk for de unge i undersøgelsen, som ønsker at tilnærme sig det danske igennem forsvaret. Flere af de unge i undersøgelsen forklarer, at de til forskel fra forældrene har besluttet sig for at blive i Danmark, og derfor lige så godt kan lære den danske kultur at kende. En ung mand med libanesisk baggrund forklarer det på følgende måde:

"Jeg har set realistisk på det, og jeg kommer aldrig til at bo i Palæstina. Jeg har sagt til mig selv, at jeg vil forsøge at skabe en tilværelse for mig selv i Danmark i stedet. Det betyder, at jeg vil deltage i alt det, som er dansk, og det gælder også forsvaret"

En anden ung mand med libanesisk baggrund præciserer, hvad det er de unge med anden etnisk baggrund lærer i forsvaret:

"Som indvandrer har du godt nok gået i danske skoler, men man er isoleret på grund af det pres, den indfødte danske befolkning udøver. Du har ingen mulighed for at lære de psykosociale kodekser. Hvis der er en, der kommer og presser

dig, ved du ikke, hvor grænsen går, og hvornår du skal sige fra, hvordan du skal reagere. Det kan du kun lære igennem den tætte daglige kontakt med danskerne. Men i det civile der er du isoleret, og du kan ikke lære om reaktionsmønstre, grænser, adfærd, hvordan man skal svare igen, sprogbrug, toneleje. Alt det kan du ikke lære i samfundet. Du går i skole, men rent socialt er du ingenting, du lærer ingenting. Herinde er du nødt til at lære det. Og du bliver nødt til at reagere på en ordre du har fået, eller på en provokation. Du lærer noget om det danske samfund på den måde..."

For mange ligger tilvalget og det gode ved forsvaret netop i bevidstheden om at tilnærme sig det danske samfund. Sjældent er de unge så velformulerede som i det ovenstående. De taler oftere blot om, at tilnærme sig den danske kultur ved at være i forsvaret, uden helt at kunne forklare, hvad de egentlig mener med kultur. Pointen er, at de unge ser den daglige kontakt til andre unge som meget vigtig i bestræbelsen om at lære at begå sig ordentligt i det danske samfund.

Mange uden forsvarserfaringer frygter, at de i forsvaret vil blive opfattet som fremmede og udsat for racisme. For dem fremstår forsvaret nærmest som et udstillingsvindue, hvor deres forskellighed vil blive eksponeret endnu mere, end den er i forvejen. Og hvor de i sidste ende vil blive stemplede som landets fjender, og derfor kun have bevæget sig endnu længere væk fra ønsket om at blive en accepteret og integreret del af det danske samfund. Som en ung mand med pakistansk baggrund forklarer om frygten for at blive stemplet som terrorist:

"Hvis vi kommer i krig mod nogle muslimer eller muslimske lande, og jeg er jo selv muslim, så vil jeg da ikke have, at folk skal kunne pege på mig og sige, 'er du ven eller fjende?'. Jeg har boet her hele mit liv, og så vil jeg da ikke, bare fordi jeg har en anden trosretning, vil jeg jo ikke have, at de skal frygte, at jeg er terrorist, eller at jeg er på den anden side. Det synes jeg vil være ubehageligt."

For mange unge, der ikke har erfaringer med forsvaret, fremstår forsvaret altså som et sted,

hvor man fjerner sig fra danskheden. Men for de unge inden for forsvaret, er forsvaret derimod et sted, hvor de kan tilnærme sig danskheden igennem indlæringen af samfundets normer. Derudover taler de unge i forsvaret ikke om at blive frataget ansvar og tillid, som i eksemplet ovenfor, men derimod om at møde stor tillid igennem tildelingen af ansvaret for udførelsen af bestemte opgaver og for vedligeholdelse og opsynet med militært materiel.

Hvad skal jeg bruge min etnicitet til?

I forsvaret oplever de unge altså at indgå i et fællesskab, hvor de stort set behandles uden hensyntagen til deres anden etniske baggrund. Som det er beskrevet ovenfor, oplever de unge ofte dette som enormt positivt og anderledes sammenlignet med livet i det civile samfund.

Ulempen ved forsvaret er dog samtidig, at de unge har svært ved at finde anvendelse for deres etniske baggrund, hvilket også er vigtigt for mange af de unge i undersøgelsen. I forsvaret er deres etniske baggrund ikke nogen ressource og spiller generelt en mindre rolle end i det civile. Hermed er forsvaret et dårligt sted at blande den etniske og danske baggrund til en cocktail, der er rigtig for den enkelte unge.

I modsætning hertil nævner mange af de unge, at man i politiet kan finde anvendelse for sin anden etniske baggrund. Som en ung med pakistansk baggrund forklarer:

"Mange af de problemer, der er mellem andengenerationsindvandrere og politiet er jo ganske almindelige kommunikationsproblemer. Eksempelvis mellem politiet og drengene i

Vollsmose og Gjellerupparken. Jeg tror det vil være en fordel, hvis der kom flere unge ind i politiet, som havde den samme mentalitet, som måske kunne kommunikere på deres eget niveau, så man sådan kunne være med til at gøre noget godt i samfundet... ...Jeg tror, at dem med indvandrerbaggrund ville kunne gøre et bedre stykke arbejde end hvide politimænd, fordi drengene fra Vollsmose, de tænker jo bare, at politiet er nogle racister og så kaster de sten efter dem..."

Politiet fremstår som et godt sted at anvende sin etniske baggrund, idet de unge ser sig selv som løsere af politiets og samfundets problemer med kriminelle unge med anden etnisk baggrund. Eller blot i relation til en bedre kontakt og kommunikation mellem politiet og de etniske minoriteter.

I modsætning til forsvaret tilbyder politiet et arbejde, hvor de unges etniske baggrund og forskellighed kan bruges som en ressource. Hvor den anden etniske baggrund i forsvaret ikke er nogen ressource i sig selv, er det i politiet muligt at bringe sin anden etniske baggrund til anvendelse. At gøre den til noget positivt, frem for noget negativt.

Politiet fremstår i den sammenhæng derfor som en attraktiv arbejdsplads, fordi det udgør muligheden for, at de unge både kan tilnærme sig det danske og bibeholde deres etniske baggrund.

Er arbejdet i forsvaret og politiet interessant og udviklende?

På mange måder er forsvaret og politiet steder, hvor de unge kan finde kollektive værdier, indgå i fællesskaber og forhandle tilhørsforholdet til samfundet. Ovenstående diskussion af, hvordan de unge kan bruge deres etniske identitet konstruktivt i arbejdet, leder os i retningen af et sidste hensyn, som er relevant for de unges til- og fravalg af politi og forsvar. Opleves arbejdet i forsvaret og politiet personligt interessant og udviklende?

I forhold til dette spørgsmål er de unge delt i omtrent to lige store grupper. Hvorvidt de unge finder arbejdet i forsvaret eller politiet interessant,

spændende og udfordrende afhænger ikke af etnisk baggrund, men derimod af, om den enkelte unge er interesseret i boglige uddannelser eller i et fysisk spændende og praktisk arbejde.

På den måde ligner de unge i denne undersøgelse andre unge, som Claus Kold (2000) har undersøgt. Nogle ser uniformen og ordrekulturen som hæmmende for udviklingen af en egen identitet og synes, at arbejdet i forsvaret og politiet er kedeligt og uselvstændigt. Andre ser derimod de fysiske og psykiske udfordringer som personligt udviklende og opfatter politiet og forsvaret som spændende og interessante arbejdspladser.

Det interessante i forhold til de unge i denne undersøgelse er, at de individuelle interesser aldrig står alene. Hensynet til ens egen interesse er altid i samspil med hensynet til ens familie og til ønsket om at opnå større accept og anerkendelse som danskere med anden etnisk baggrund.

Sammenfatning

- For mange unge med pakistansk baggrund er tendensen, at et arbejde i forsvaret eller politiet ikke vil indfri hverken deres egne eller forældrenes ønsker og forventninger. At arbejde i forsvaret eller politiet er ikke at udnytte de større muligheder, der findes i Danmark. Ifølge de unge vil et valg af forsvaret og politiet ikke give familien prestige og anerkendelse i de pakistanske kredse.
- For unge med blandt andet tyrkisk og libanesisk baggrund er forventningerne til uddannelse og arbejde generelt ikke nær så høje eller veldefinerede som blandt de unge med pakistansk baggrund. For denne gruppe synes politiet og forsvaret generelt at blive opfattet som et prestigefyldt og respekteret arbejde.
- Til- og fravalg af forsvar og politi afhænger af, om politiet og forsvaret er respekteret i de unges vennekreds, og at i hvor høj udstrækning de unge tager hensyn hertil. Hensynet til egne interesser vægtes i forhold til risikoen for at blive udstødt af omgangskredsen.
- Fravalget af politiet og forsvaret skal ses i relation til de unges oplevelse af diskrimination og forskelsbehandling. Når de unge i høj grad føler sig diskriminerede i samfundet, hvorfor skulle de så arbejde i så nationale institutioner som forsvaret og politiet? Hvorfor skulle de forsvare og arbejde for en befolkning, der ikke mener, at de hører til i landet?
- Eftersom mange af de unge opfatter forsvaret og politiet som meget danske og nationalistiske institutioner, skyldes fravalget mere generelt, at de unge er bange for at møde racisme og forskelsbehandling i forsvaret og politiet.
- De kollektive hensyn til familien kan være en forhindring for, at de unge mænd søger ind i forsvaret. Det skyldes en forventning om at de unge lever op til rollen som familieforsørgeren, der er hjemme i dagligdagen og er opmærksom på familiens daglige behov. At bo på en kaserne eller på politiskolen ses som en forhindring for at realisere denne rolle.
- For de unge kvinder strider et arbejde i politiet og forsvaret meget tydeligt mod nogle væsentlige aspekter af deres kvinderolle.
- Kønsrollerne er til forhandling mellem køn og generationer, og meget peger på forandring af de traditionelle kønsroller, der forhindrer både unge mænd og kvinder i at søge ind i forsvaret og politiet.
- Ønsket om at indgå i et socialt fællesskab er afgørende for valget af forsvaret. De unge i forsvaret taler meget om fællesskabet som det bedste ved forsvaret. Mange af dem har måske svært ved at finde venner og kammerater uden for indvandrer miljøet og oplever generelt en afstand til majoritetssamfundet. I forsvaret skabes muligheden for et sammenhold og venskab mellem unge med mange forskellige etniske baggrunde.
- I forsvaret bliver de etniske og synlige forskelle efterhånden nedtonede til fordel for det sociale fællesskab og følelsen af sammenhold. For mange er forsvaret et godt sted at tilnærme sig den danske kultur og danske omgangsformer.
- Til forskel fra i forsvaret, oplever de unge, at det er muligt at bruge deres etniske baggrund som en positiv ressource i politiet.
- De unges individuelle interesser står aldrig alene, men er i samspil med familien og med ønsket om at opnå større accept og anerkendelse som danskere med anden etnisk baggrund.

Kapitel 6. Konklusion og anbefalinger

Analyserne i denne undersøgelse tegner til sammen et mangfoldigt billede af minoritetssunges (nydanskernes), forestillinger om såvel forsvar og politi som deres nuværende og/eller fremtidige uddannelses- og arbejdsmæssige situation.

Lige nu er gruppen af unge nydanskere, der kunne rekrutteres til forsvar og politi talmæssigt relativt begrænset, men det er en gruppe, der vil stige, fordi antallet af unge, der er født i Danmark, vokser gennem de næste år (se bilag A).

De unges forestillinger og overvejelser antyder, at der er mange dilemmaer og modstridende interesser på spil, når der vælges fremtidig uddannelse og arbejde.

Der peges i undersøgelsen på en række forhold, der forhindrer en stor del af de unge i et specifikt tilvalg af enten forsvar eller politiet. Men der peges også på en række sprækker og mulige indgange, der vil kunne øge muligheden for at rekruttere en større andel af de unge til netop disse områder.

Forhindringer og dilemmaer

Den væsentligste forhindring for rekrutteringen af unge med anden etnisk baggrund til arbejde i forsvar og politi er de etniske minoriteters generelle marginale position i samfundet.

De unges generelle oplevelse af forsvar og politiet er, at de er det danske majoritetssamfunds institutioner. Institutioner, som de oplever spiller en aktiv rolle i forskelsbehandlingen af de etniske minoriteter.

Denne oplevelse fører yderligere til, at de unge er bange for at møde racisme og forskelsbehandling i forsvar og politiet, og derfor i et vist omfang frygter for at vælge disse uddannelser.

Forsvaret og politiet opfattes som nært tilknyttede en dansk kultur og nogle danske traditioner, som de unge med deres anderledes baggrund, religion, hudfarve, historie, kultur og tradition ser det som vanskeligt at blive en del af. Følgelig har mange

af de unge umiddelbart svært ved at se forsvar og politiet som fremtidige arbejdspladser.

De unge oplever umiddelbart, at samfundet i al almindelighed, og politiet i særdeleshed, opfatter dem som dårligere mennesker, der ikke hører hjemme i det danske samfund. De spørger, hvorfor de skal arbejde for et land og en befolkning, der hellere så, at de rejste tilbage til deres oprindelseslande.

Delvist som et resultat af oplevelsen af at være sat uden for det "danske" samfund, forstærkes de unges tilknytning til deres familier. De unges familier spiller en meget væsentlig rolle i relation til de unges valg af uddannelse og arbejde. En rolle, der må tillægges afgørende betydning i rekrutteringsøjemed.

Mange af de unges familier har en forventning om at vende tilbage til hjemlandet. Denne forventning præger familiernes holdning til de unges uddannelses- og arbejdsvalg i retning af, at uddannelserne skal kunne give adgang til et godt liv i forældrenes hjemland. For særligt de pakistanske unge kan det umiddelbart medføre en afvisning af arbejdet i politi og forsvar.

De unge selv er i større eller mindre grad prægede af forældrenes holdninger og sættes derfor i et krydspres. De har ikke selv noget ønske om at vende tilbage, og opfatter Danmark som deres hjemland, men de ønsker at være loyale overfor familien og herunder også de kønsroller, som gør sig gældende. Samtlige unge i undersøgelsen tilstræber at forene loyaliteten overfor familien med egne interesser og uddannelsesønsker. En dobbelthed, der udgør et af de væsentligste karakteristika omkring de unges uddannelses- og arbejdsvalg.

For mange af de unge er det at modsætte sig forældrenes forventninger ved at søge ind i forsvar og politiet ikke alene et spørgsmål om at udfordre forældrenes autoritet, det vedrører også familiens historie og forestillede fremtid i hjemlandet. Derfor står de unge med anden etnisk baggrund i valget af uddannelse og arbejde

overfor et mere radikalt oprør mod forældrene, end mange andre unge i Danmark.

Ser man bort fra den særlige indflydelse de unges familier gør gældende, ligner minoritetsunges forestillinger om deres fremtidige uddannelse og arbejde i høj grad andre "danske" unges. At gruppen af unge med anden etnisk baggrund rummer mange forskelle, ses eksempelvis deri, at de unge i forhold til rekruttering til arbejde i forsvar og politi kan inddeles i to forskellige grupper.

Den første gruppe består af stræbsomme og bogligt interesserede unge, ofte med pakistansk baggrund, hvis ambitioner rækker videre end forsvar og politiet, og som anser sig selv for overkvalificerede til at søge ind her. For denne gruppe opleves et arbejde i politi eller forsvar hverken tilfredsstillende for deres forældre eller for dem selv. Kendskabet til mulighederne og arbejdets karakter forbliver derfor yderst begrænset.

Den anden gruppe unge består af mindre selvtillidsfulde og måske mindre bogligt interesserede unge, ofte med tyrkisk eller libanesisk baggrund. De føler sig ofte ikke kvalificerede nok til at kunne få arbejde i forsvar eller politiet. Det er i denne forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at disse nationale forskelle i forventninger til og tro på sig selv i højere grad er afhængig af forældrenes uddannelsesniveau og sociale baggrund frem for af deres oprindelsesland.

En øjeblikkelig forhindring for rekrutteringen af unge til arbejde i forsvar og politiet er således, at der lige nu ikke findes en gruppe, der placerer sig imellem disse to grupper. Der findes kun i begrænset omfang unge med anden etnisk baggrund, for hvem et arbejde i forsvar eller politiet er et nærliggende valg, fordi arbejdet her tilsvares ens kvalifikationer og ambitioner. Der er dog ikke tvivl om, at denne gruppe er voksende, og at det er vigtigt at forberede sig på den fremtidige rekruttering.

Der er imidlertid også sprækker i begge grupperinger, der muliggør en mere målrettet rekrutteringsstrategi for både forsvar og politi i relation til de etniske danske unge. Vi vil se nærmere på disse sprækker og lade arbejdet munde ud i følgende anbefalinger:

Sprækker, hensyn og tiltag i rekrutteringen

- Et væsentligt udgangspunkt for rekrutteringen af de unge er en forståelse for det forhold, at en integration ikke vil ske af sig selv. Det danske samfund har ikke hidtil mange erfaringer med integration med etniske minoriteter i det offentlige. Og tidens gang alene vil ikke være nok. Ofte er det ikke så meget der skal til, men det sker ikke af sig selv. Integrationen af de etniske minoriteter afhænger for det første af, hvordan forholdet mellem de etniske minoriteter og majoritetssamfundet udvikler sig. Hvis afstanden mellem minoriteter og majoriteten øges, er det sandsynligt, at rekrutteringen af de etniske minoriteter til forsvar og politiet bliver vanskeliggjort.

Det er i denne forbindelse imidlertid yderst vigtigt at understrege, at netop forsvar og politiet har mulighed for konstruktivt at medvirke til integration af de etniske minoriteter i samfundet. Dette kan ske gennem en særlig rekrutteringsindsats på linie med den, der har fundet sted i forbindelse med blandt andet ligestillingsstafetten, men der skal også være en opmærksomhed tilstede omkring fastholdelsen, idet meget peger på, at de unge med anden etnisk baggrund ikke bliver i forsvar.

- Det er vigtigt for forsvar og politiet i øget omfang at undgå misforståelser i kommunikationen med de unge. Der skal kommunikeres et supplerende billede til forestillingen om forsvar og politiet som "rene" danske institutioner. Det handler om også at kommunikere værdier som åbenhed, demokrati, lighed, forskellighed, tolerance, tillid og ansvar til de unge. Herved appelleres

til en danskhed, som ikke kun er bundet op af historie og kultur, men derimod til en forståelse af, at man godt kan være dansk, have en anden etnisk baggrund, og ønske at forsvare demokratiet og være medskabere af nutidens samfund.

- For både forsvaret og politiet er der en væsentlig ressource i at formidle sig som institutioner, hvor der er mulighed for fællesskab, sammenhold og kammeratskab mellem forskellige etniske grupper. Begge institutioner har mulighed for at tilbyde de etniske unge en arena for en meget frugtbar integration. At appellere til muligheden for at indgå i et dansk fællesskab, hvor man ikke vurderes eller dømmes på baggrund af hudfarve og etnicitet. I stedet for alene at fokusere på det spændende og udfordrende arbejde i forsvaret og politiet, som det i overvejende grad har været tilfældet hidtil, er det vigtigt også at fokusere på de kollektive værdier i begge institutioner.

Det er en af analysens meget væsentlige konklusioner, at når man først kommer til at arbejde sammen og lære hinanden at kende, så opstår der kammeratskaber og solidaritet som overvinder de etniske skel.

- Yderligere er der et væsentligt rekrutteringsbudskab i at signalere, at forsvaret og politiet eksplicit anser de unge med anden etnisk baggrund for en ressource. At de unge netop på grund af deres baggrund er vigtige for forsvaret og politiet og derfor er velkomne og ønskede.
- I forhold til den ambitiøse og velkvalificerede gruppe af unge, er det vigtigt for både forsvaret og politiet at understrege, at der findes mange udfordringer, uddannelses- og karrieremuligheder i forsvaret og politiet. Både fysiske og intellektuelle udfordringer. For forsvaret er det vigtigt at understrege, som det også gøres i en række kampagner, at ikke alle i forsvaret bliver ved med at være menige og konstabler. Det er i høj grad muligt at gøre

karriere i forsvaret og forsvaret søger netop også unge, der er ambitiøse og interesserede i at gøre karriere. En uddannelse i forsvaret kan være et springbræt til en karriere i det civile samfund. Derudover er det vigtigt for forsvaret i højere grad at signalere en tilknytning til det øvrige samfund.

For politiet er det vigtigt at understrege overfor den ambitiøse gruppe af unge, at politiarbejdet ikke alene er udrykninger og spænding, men også indeholder teoretiske fag, intellektuelle udfordringer og avancementsmuligheder.

- For både politiet og forsvaret ligger der store muligheder for at rekruttere flere af de unge, som tilhører den gruppe, der ikke tror at de er kvalificerede nok til politiet og forsvaret, idet gruppen er voksende. Det er vigtigt præcis at forklare, hvilke krav og muligheder, der findes i forsvaret og politiet, og at understrege, at disse institutioner beskæftiger alle danske statsborgere uden hensyntagen til etnicitet og køn.
- Det er vigtigt at inddrage forældrene og indvandrer miljøet i rekrutteringstrategierne. Både familierne og deres sociale miljø har afgørende betydning for til- og fravalget af forsvaret og politiet. Landsdækkende fremstød i medierne må suppleres med det måske vigtigere tiltag at benytte sig af det sociale netværk, som de etniske unge færdes i. Den personlige kontakt og relation vil sandsynligvis give et bedre resultat end brede hvervekampagner i medierne. Disse synes ikke at have stor indflydelse på familiernes holdninger og attituder.
- Det er også vigtigt at understrege behovet for at målrette kampagnerne til de større byer. Langt størstedelen af de unge befinder sig i storbyerne (jf. Bilag A). Eventuelle kampagner bør derfor målrettes byerne og de sociale netværk, der findes her. Der kan være tale om eksempelvis indvandrerforeninger eller indvandrerklubber. En metode kunne

være at besøge disse foreninger og forklare såvel de unge som deres bagland, hvordan forsvaret og politiet er som arbejdspladser og hvilke muligheder, der findes her. Kort sagt er det vigtigt for forsvaret og politiet at være op-søgende i forhold til de unge med anden etnisk baggrund og henvende sig til dem i de sociale sammenhænge hvor de, deres venner og forældrene færdes. Og det kan også overvejes at gøre brug af de fremmedsprogede medier der er i Danmark, som henvender sig til de store indvandrergupper.

Perspektivering

I denne undersøgelse er der peget på nogle barrierer i forhold til rekrutteringen af unge med anden etnisk baggrund. Denne undersøgelse alene giver dog ikke en fuldstændig belysning af problemet i forhold til integrationen af de etniske minoriteter i det danske samfund. Undersøgelsen har løftet noget at sløret og taget et skridt i retningen af en bedre forståelse for integrationen af de etniske minoriteter i det danske samfund.

Litteraturliste

- Eriksen, Thomas Hylland og Kemer, Oscar (red.) (1999): *Ambivalens og fundamentalisme. Seks essays om kulturens globalisering*. Spartacus Forlag.
- Eriksen, Thomas Hylland og Sørheim, Torunn Arntsen (1999): *Kulturforskelle. Kultur møder i praksis*. Gyldendal Uddannelse.
- Finansministeriet (2001): *Integration af etniske minoriteter på statens arbejdspladser*. Schultz Forlag.
- Hussain, Mustafa, Yilmaz, Ferruh og O'Connor, Tim (1997): *Medierne, minoriteterne og majoriteten - en undersøgelse af nyhedsmedier og den folkelige diskurs i Danmark*. Nævnet for Etnisk Ligestilling.
- Kold, Claus (2000): *Fra kampe om land til kampe om værdier - om unge, forsvarsvilje, demokrati, nationalisme og globalisering*, i Bykilde, Gritt (red.) *Når unge udfordrer demokratiet - dokumentation og debat*. Roskilde Universitets Forlag.
- Mørck, Yvonne (1998): *Bindestregsdanskere. Fortællinger om køn, generationer og etnicitet*. Forlaget Sociologi.
- Mørck, Yvonne (2001): *Etniske minoritetsunge i Danmark. Strategier, udfordringer og potentialer, i Ungdomssociologi*. Columbus.
- Necef, Mehmet Ümit (1994): *Jeg vil ikke være en simpel fremmedarbejder som min far*. Odense Universitetsforlag.
- Prieur, Annick (1999): *Arvens modsigelser - et generationsperspektiv i indvandrerforskningen*, i *Social Kritik* nr. 65/66.
- Schierup, Carl-Ulrik (1993): *På kulturens slagmark. Mindretal og størretal taler om Danmark*. Sydjysk Universitetsforlag.
- Togeby, Lise og Gaasholt, Øystein (1995): *I syv sind. Danskernes holdninger til flygtninge og indvandrere*. Politica.
- Togeby, Lise og Møller, Birgit (1999): *Oplevet diskrimination. En undersøgelse blandt etniske minoriteter*. Nævnet for Etnisk Ligestilling.
- Undervisningsministeriet (2001): *Indvandrere og efterkommere i uddannelsessystemet*. Undervisningsministeriets Forlag.

Bilag A. Statistik om målgruppen

- unge indvandre og efterkommere

Formålet med dette bilag er at indkredse antallet af unge indvandrere og efterkommere med dansk statsborgerskab i alderen 18-25 år fra de væsentligste (antalsmæssigt) oprindelseslande. Der gives et bud på antallet (brutto) af unge indvandrere og efterkommere som kan være målgruppe for forsvarrets og politiets rekrutteringsindsatser.

Materialet indeholder også oplysninger om hvor i Danmark de unge bor, med henblik på at kunne tænke i eventuelle regionalt fokuserede initiativer.

For at kunne afgrænse bruttomålgruppen har Center for Ungdomsforskning fået lavet særkørsler i Danmarks Statistik (befolkningsregistret) hvor der af den samlede befolkning er udtrukket antallet af indvandrere og efterkommere i alderen 18-25 år fordelt på køn, oprindelseslande, bopælskommune og statsborgerskab. Opgørelsen refererer til 1. januar 2001. Til de mere generelle analyser har CeFU anvendt almindeligt offentligt tilgængeligt materiale fra Danmarks Statistisk og forskellige publikationer fra Indenrigsministeriet.

Endelig omtales en analyse fra Rockwool Fondens Forskningsenhed om kriminalitet blandt indvandrere og efterkommere (uanset statsborgerskab).

Generelt om udviklingen i antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark

Antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark er steget fra 228.193 i 1991 (4,4 pct. af den samlede befolkning), til 395.947 i 2001 (7,4 pct. af den samlede befolkning). Den samlede stigning i antallet af indvandrere og efterkommere er i hele perioden 1991-2001 på 73,5 pct.

Pr. 1. januar 2001 udgjorde indvandrere og efterkommere fra tredjelande (lande uden for Norden, EU og Nordamerika) 292.686 personer, svarende til 73,9 pct. af alle indvandrere og efterkommere i Danmark. Fra 1991 til 2001 er antallet af indvandrere og efterkommere fra tredjelande steget med 152.317 svarende til en samlet stigning på 108,5 pct.

Aldersfordelingen blandt indvandrere, efterkommere og personer af dansk oprindelse er forskellig. De fleste indvandrere er under 50 år, hvorfor deres efterkommere ofte er under 25 år. I alt er 77.590 ud af de 87.273 efterkommere under 25 år. Dette svarer til, at 88,9 pct. af alle efterkommere er under 25 år.

Lidt over 60 pct. af indvandrerne fra Norden, EU og Nordamerika har opholdt sig i Danmark i over 10 år. Blandt indvandrerne fra tredjelande har 45 pct. været i Danmark i mere end 10 år (Indenrigsministeriet 2001).

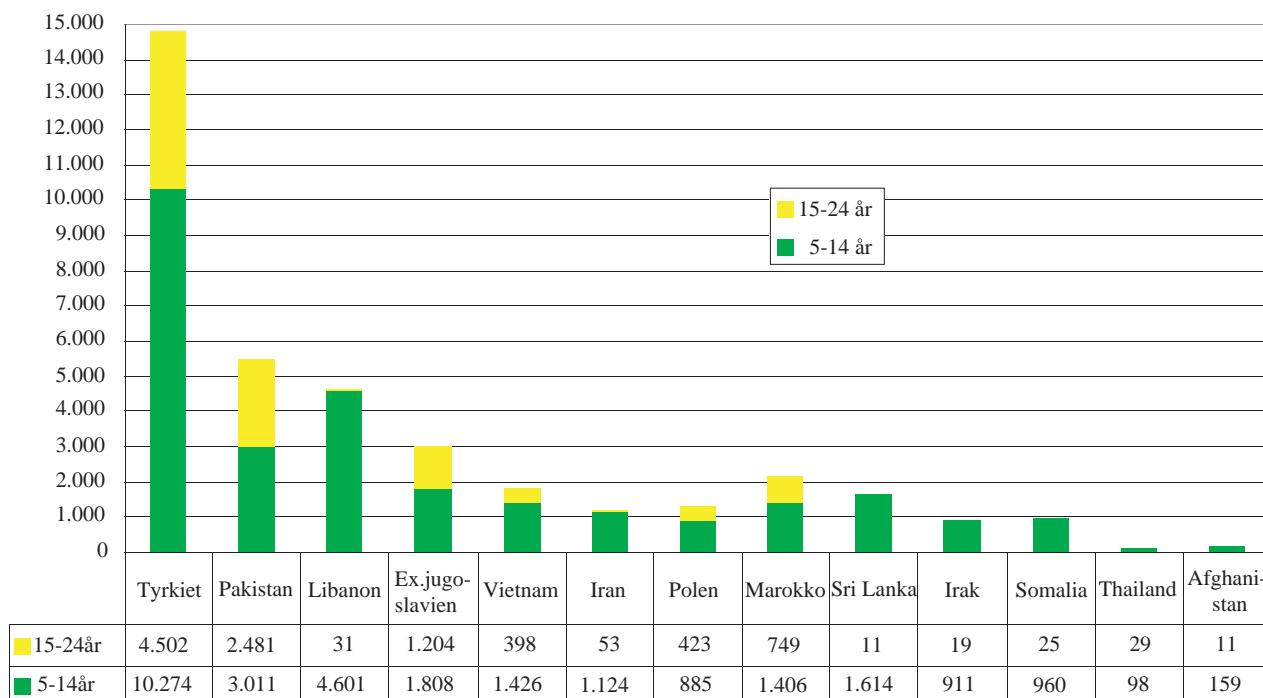
Hvor det er vanskeligt at sandsynliggøre udviklingen i antallet af unge **indvandrere** i de kommende år, forholder det sig anderledes med **efterkommere**. De er født her i landet.

¹ En indvandrer er en person født i udlandet, hvis forældre begge (eller den ene, hvis der ikke findes oplysninger om den anden) er udenlandske statsborgere eller født i udlandet. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.

En efterkommer er en person født i Danmark af forældre, hvoraf ingen er danske statsborgere født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og den pågældende er udenlandsk statsborger, betragtes den pågældende også som efterkommer.

I 2001 er der knap 10.000 efterkommere i alderen 15-24 år fra de 13 lande som har særlig interesse i denne rapport. Ser man på antallet af efterkommer i 10-års aldersklassen 5-14 år fra de 13 lande – den 10-års aldersklasse som i de kommende år begynder at træde ind i de unges rækker – er antallet på knap 28.000 børn dvs. et antal der er 2,8 gange højere end de ungdomsårgange af efterkommere fra de 13 lande der er i dag. Over de kommende 10 år vil – alt andet lige – antallet af unge **efterkommere** fra de 13 lande stige markant, og i 2011 vil antallet være 180 procent højere end i dag.

Figur 1. Antallet af efterkommere, børn og unge fra 13 oprindelseslande. 1. januar 2001

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, Statistikbanken, Befolkning og valg, matrice VAN4.

Om de unge 18-25 årige

Der er godt million unge i alderen 18-25 år i Danmark. Heraf har knap 10 procent en anden etnisk baggrund end dansk.

Tabel 1. Antallet af indvandrere og efterkommere i alderen 18-25 år (pr. 1. januar 2001)

Alle statsborgerskaber	Indvandrere	Efterkommere	Alle unge (indvandrere + efterkommere + danskere)	Indvandrere og efterkommere i procent af alle unge
Mænd	18.436	4.898	260.905	8,9
Kvinder	22.071	4.626	254.182	10,5
I alt	40.507	9.524	515.087	9,7

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, særkørsel og Statistikbanken, Befolkning og valg,

Af de ca. 50.000 unge med indvandrer/efterkommerbaggrund har 34 procent dansk statsborgerskab ca. 17.000 unge.

Tabel 2. Antallet af indvandrere og efterkommere med dansk statsborgerskab i alderen 18-25 år (pr. 1. januar 2001)				
Dansk statsborgerskab	Indvandrere	Efterkommere	Alle unge (indvandrere +efterkommere+danskere)	Indvandrere og efterkommere i procent af alle unge
Mænd	4.738	3.977	260.905	3,3
Kvinder	4.467	3.916	254.182	3,3
I alt	9.205	7.893	515.087	3,3

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, særkørsel og Statistikbanken, Befolkning og valg,

Antallet af naturalisationer af udenlandske statsborgere er i de senere år steget (naturalisationer vil sige at man opnår dansk statsborgerskab). I 2000 udgjorde udenlandske statsborgere fra tredjelande 95 pct. af alle naturaliserede i Danmark (Indenrigsministeriet 2001).

En af forklaringerne kan være, at gruppen af udenlandske statsborgere, som lever op til kravene for at få dansk statsborgerskab, er voksende. En udenlandsk statsborger skal som udgangspunkt have haft opholdstilladelse i Danmark i 7 år (6 år for personer med opholdstilladelse som flygtning og for statsløse), før vedkommende kan få dansk indfødsret. Endvidere skal den pågældende opfylde visse betingelser med hensyn til vandel, restancer til det offentlige samt dansk kundskaber.

Visse persongrupper kan få dansk indfødsret ved afgivelse af en erklæring til et statsamt. Det er hovedsageligt udenlandske statsborgere mellem 18 og 23 år, som er ustraffede, og som har haft ophold i Danmark i sammenlagt mindst 10 år, heraf sammenlagt mindst 5 år inden for de sidste 6 år.

Af de der erhvervede dansk indfødsret i 1999 blev 30 pct. danske statsborgere ved erklæring. De resterende 70 pct. blev danske statsborgere ved naturalisation. (Indenrigsministeriet 2000).

Den gruppe af unge **indvandrere** med anden baggrund end dansk (med dansk statsborgerskab) som beskrives neden for har derfor opholdt sig i Danmark i mange år inden de har opnået dansk statsborgerskab og de er ustraffede - i det mindste frem til at de har fået statsborgerskabet.

Efterkommerne er per definition født i Danmark og langt hovedparten har dansk statsborgerskab (83 procent).

Om unge i målgruppen

Af de 17.000 unge med anden etnisk baggrund end dansk men med dansk statsborgerskab, har godt 13.000 unge oprindelse i 13 (tredje) lande hvoraf 3 lande (Tyrkiet, Pakistan, Libanon) tegner sig for lidt over halvdelen.

	Indvandrere	Efterkommere	Indvandrere	Efterkommere	I alt	I alt	Alt
	Mænd	Mænd	Kvinder	Kvinder	Mænd	Kvinder	I alt
Tyrkiet	829	1.221	736	1.273	2.050	2.009	4.059
Pakistan	173	892	144	865	1.065	1.009	2.074
Libanon	716	3	605	4	719	609	1.328
Jugoslavien (ex.)	135	389	128	410	524	538	1.062
Vietnam	418	90	399	81	508	480	988
Iran	482	7	370	4	489	374	863
Polen	191	193	249	146	384	395	779
Marokko	100	263	106	248	363	354	717
Sri Lanka	280	2	302	3	282	305	587
Irak	191	2	194	1	193	195	388
Somalia	63	4	43	13	67	56	123
Thailand	45	10	58	9	55	67	122
Afghanistan	53	4	46	3	57	49	106
I alt	3.676	3.080	3.380	3.060	6.756	6.440	13.196

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, særkørsel.

Ser man på den geografiske fordeling af ovenstående unge befolkning fra udvalgte lande, så bor godt 60 procent i hovedstadsregionen. Ca. 10 procent har bopæl i Århus kommune, og ca. 6 procent i Odense kommune.

Hvor bor de unge mænd i målgruppen?

Langt hovedparten af de unge i målgruppen med pakistansk eller (ex.) jugoslavisk baggrund er bosat i hovedstadsområdet. Af de knap 1.100 unge mænd med pakistansk baggrund bor 93 procent i hovedstadsregionen og af de godt 500 unge mænd med (ex.) jugoslavisk baggrund bor 86 procent i hovedstadsregionen.

De unge mænd med tyrkisk baggrund er en smule mere spredt: 63 procent (1.300) bor i hovedstadsregionen, 8 procent i Århus kommune (160) og 6 procent i Odense kommune (124).

Unge mænd med libanesisk og vietnamesisk baggrund er i højere grad bosat på Fyn og i Jylland.

	Tyrkiet	Pakistan	Libanon	Jugoslaven (ex.)	Vietnam	Iran	Polen	Marokko	Sri Lanka	Irak	Somalia	Thailand	Afghanistan	De 13 lande I alt
Københavns Kommune	307	488	93	180	40	93	108	209	0	42	24	18	6	1.608
Frederiksberg Kommune	26	41	1	17	6	12	17	30	1	8	1	1	2	163
Københavns amt	582	400	42	146	53	85	67	83	3	39	10	5	20	1.535
Frederiksborg amt	217	45	58	107	6	38	19	10	4	5	2	2	8	521
Roskilde amt	166	14	40	2	6	19	21	2	0	16	0	3	2	291
Hovedstadsregionen i alt	1.298	988	234	452	111	247	232	334	8	110	37	29	38	4.118
Vestsjællands amt	164	4	49	7	4	11	9	6	18	1	0	2	10	285
Storstrøms amt	23	2	8	16	0	5	9	5	9	6	0	4	0	87
Bornholms amt	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	4
Fyns amt	151	49	103	19	119	58	29	2	37	15	5	4	1	592
- heraf Odense kommune	124	47	99	12	84	50	27	2	12	15	5	1	1	479
Sønderjyllands amt	26	3	31	0	21	5	4	0	20	3	0	1	0	114
Ribe amt	33	3	23	0	26	5	9	1	26	2	6	2	0	136
Vejle amt	84	0	28	2	31	27	5	2	25	5	0	3	0	212
Ringkøbing amt	43	1	27	3	8	2	6	0	48	0	0	2	0	140
Århus amt	211	6	157	19	116	96	67	12	45	43	14	2	8	796
- heraf Århus kommune	159	6	155	2	110	79	50	12	20	43	13	2	8	659
Viborg amt	5	1	10	3	9	7	3	1	15	0	2	0	0	56
Nordjyllands amt	12	8	49	3	63	26	9	0	31	6	3	6	0	216
Alt i alt	2.050	1.065	719	524	508	489	384	363	282	193	67	55	57	6.756

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, særkørsel.

33 procent af de unge mænd med libanesisk baggrund bor i hovedstadsregionen, 22 procent i Århus kommune og 14 procent i Odense kommune. De unge med vietnamesisk baggrund bor for 22 procent i hovedstadsregionen, 22 procent i Århus og 17 procent i Århus.

Bortset fra de unge mænd med sri lankansk baggrund – som fortrinsvis bor spredt vest for Storebælt – bor mere end halvdelen af de unge mænd fra de øvrige oprindelseslande i hovedstadsregionen.

Hvor bor de unge kvinder i målgruppen?

Også for de unge kvinder gælder det at langt hovedparten af de unge i målgruppen med pakistansk eller (ex.) jugoslavisk baggrund er bosat i hovedstadsområdet. Af de ca. 1.000 unge kvinder med pakistansk baggrund bor 93 procent i hovedstadsregionen og af de godt 500 unge kvinder med (ex.) jugoslavisk baggrund bor 89 procent i hovedstadsregionen.

Også de unge kvinder med tyrkisk baggrund er lidt mere spredt: 67 procent (ca. 1.300) bor i hovedstadsregionen, 9 procent i Århus kommune (172) og 5 procent i Odense kommune (103).

Unge kvinder med libanesisk og vietnamesisk baggrund er i højere grad bosat på Fyn og i Jylland – på linje med de unge mænd.

Tabel 5. Kvindelige indvandrere og efterkommere med dansk statsborgerskab, i alderen 18-25 år fordelt på oprindelsesland og bopælsregion i Danmark. Pr. 1. januar 2001														
	Tyrkiet	Pakistan	Libanon	Jugoslaven (ex.)	Vietnam	Iran	Polen	Marokko	Sri Lanka	Irak	Somalia	Thailand	Afghanistan	De 13 lande I alt
Københavns Kommune	301	482	85	187	49	77	120	220	3	36	10	17	10	1.597
Frederiksberg Kommune	32	31	0	18	8	4	18	28	0	3	1	3	1	147
Københavns amt	571	361	41	156	44	72	61	63	6	39	11	12	21	1.458
Frederiksborg amt	223	40	49	108	8	27	11	11	6	7	5	3	5	503
Roskilde amt	192	19	41	8	4	12	10	4	2	12	1	5	1	311
Hovedstadsregionen i alt	1.319	933	216	477	113	192	220	326	17	97	28	40	38	4.016
Vestsjællands amt	133	1	40	4	5	5	11	9	22	1	0	2	2	235
Storstrøms amt	22	1	11	13	1	5	8	2	4	4	0	2	0	73
Bornholms amt	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Fyns amt	128	58	65	12	104	32	40	2	29	21	5	3	0	499
heraf Odense kommune	103	57	65	10	70	30	35	2	9	21	5	2	0	409
Sønderjyllands amt	23	2	32	1	19	7	5	1	14	2	2	2	0	110
Ribe amt	28	1	11	3	19	7	14	0	27	3	5	1	0	119
Vejle amt	73	2	18	1	42	17	9	1	32	14	0	6	1	216
Ringkøbing amt	39	1	16	3	7	3	7	1	73	1	2	3	0	156
Århus amt	209	10	134	20	127	85	65	10	48	42	12	3	8	773
heraf Århus kommune	172	10	132	5	118	76	5	10	21	42	12	2	6	611
Viborg amt	5	0	7	2	4	7	1	0	11	0	0	1	0	38
Nordjyllands amt	29	0	59	2	39	14	15	2	28	10	2	4	0	204
I alt	2.009	1.009	609	538	480	374	395	354	305	195	56	67	49	6.440

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik, særkørsel.

Andelen af unge kvinder med libanesisk baggrund der bor i hovedstadsregionen er på 36 procent, 22 procent bor i Århus kommune og 11 procent i Odense kommune. De unge kvinder med vietnamesisk baggrund bor for 24 procents vedkommende i hovedstadsregionen, 25 procent i Århus og 15 procent i Århus.

Også for de unge kvinder gælder det at bortset fra dem med sri lankansk baggrund, som fortrinsvis bor spredt vest for Storebælt – bor de fleste fra de øvrige oprindelseslande i hovedstadsregionen.

Unge indvandrere og efterkommeres kriminalitet

Et meget væsentligt kriterium for den yderligere afgrænsning af målgruppen er om hvorvidt de unge er straffede eller ej så de på forhånd er diskvalificerede i forhold til en uddannelse og arbejde inden for forsvar og politi. Det er kort sagt nødvendigt at anslå hvor mange fra ovenstående bruttomålgruppe der er straffede i et omfang der udelukker fra uddannelse/ansættelse i de to etater. Og de personer der i denne sammenhæng er af interesse er indvandrere og efterkommere fra de udvalgte lande med dansk statsborgerskab. Sådanne oplysninger foreligger ikke i umiddelbart tilgængelig form men forudsætter samkøring af de cpr-numre som danner ovenstående bruttomålgruppe med 10 årgange af kriminalregistret specificeret på overtrædelsernes art. En sådan samkøring er igangsat og resultaterne herfra vil foreligge i en særskilt rapport foråret 2002 .

Imidlertid har Rockwool Fondens Forskningsenhed belyst sammenhængen mellem kriminalitet og national oprindelse (uanset statsborgerskab). Der ses på udviklingen fra 1993-1998 i andelen inden for udvalgte grupper, som anklagemyndighed eller domstole har truffet afgørelse imod for overtrædelse af straffe-, færdsels- og/eller (andre) særlove (Larsen 2001).

Forskningsenhedens analyse omfatter indvandrere og efterkommere under ét og der skelnes ikke mellem dem der har dansk statsborgerskab og dem der ikke har. Det skal også understreges at Rockwool fondens Forskningsenhed heller ikke oplyser hvilke specifikke forhold der er straffet for, samt straffens art (bøde, frihedsberøvelse osv).

Forskningsenheden har set på afgørelser (eksklusive afgørelser til frifindelse eller unldadelse af tiltale efter retsplejelovens § 721 stk. 1 nr. 2-3) truffet af anklagemyndighed eller domstole for overtrædelse af straffe- færdsels- og/eller særlove under ét. Dertil kommer at Forskningsenhedens analyser fordelt på oprindelseslande og aldersgrupper ikke er helt identisk med bruttomålgruppen som beskrevet oven for. Derfor kan resultaterne ikke direkte overføres til den bruttomålgruppe som er beskrevet i denne rapport, hvor netop statsborgerskabet og eventuelle specifikke overtrædelser af forskellige lov-paragraffer spiller en væsentlig rolle.

Når Forskningsenhedens analyser omtales her, er det alene for at give et fingerpeg om hvorledes forholdet er mellem unge fra forskellige oprindelseslande med hensyn til kriminalitet – også sammenlignet med danske unge.

Tabel 6 viser kriminalitetshyppigheder for mænd og kvinder med én eller flere afgørelser for overtrædelse af straffe-, færdsels- og/eller (andre) særlove under ét, som et gennemsnit over 6 år i perioden 1993-1998.

Kriminaliteten er langt lavere blandt kvinder end blandt mænd, og der er en betydelig overrepræsentation af unge mandlige ikke-vestlige indvandrere og navnlig mandlige efterkommere.

² De central love i forbindelse med straffe der udelukker fra uddannelse/arbejde i politiet er: Straffelovens §§ 119 (forbrydelse mod den offentlige myndighed), 171 (dokumentfalsk), 191 (handel mv. med euforiserende stoffer), 244-245 (vold), 285 og 287 (formueforbrydelse, tyveri mv.) - LBK nr. 808 af 14/09/2001.
Lov om euforiserende stoffer - LBK nr 391 af 21/07/1969.
Lov om våben og eksplosivstoffer - LBK nr. 67 af 26/01/2000.
Færdselslovens § 53 - LBK nr. 712 af 02/08/2001.

Table 6. Kriminalitetshyppigheder for mænd og kvinder med én eller flere afgørelser for overtrædelse af straffe-, færdsels- og/eller særlove opdelt på alder og indvandrerstatus. Gennemsnit for perioden 1993-1998. Procent.

Køn og alder	Indvandrere fra:		Efterkommere fra:		Danskere
	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	Ikke-vestlige lande	Vestlige lande	
Mænd	Mænd	Mænd	Mænd	Mænd	Mænd
16-19 år	13,9	6,7	17,3	11,2	7,6
20-29 år	11,7	3,9	18,5	7,6	8,0
Kvinder	Kvinder	Kvinder	Kvinder	Kvinder	Kvinder
16-19 år	2,2	...	2,3	...	1,2
20-29 år	2,0	1,1	3,0	...	1,4

Anm.: Ekskl. afgørelser, der fører til frifindelse eller undladelse af tiltale efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 og 3.
 "...": Få eller ingen observationer.

Kilde: Larsen 2001

Mens tabel 6 viser gennemsnitstal, viser tabel 7 akkumulerede tal for unge mænd i alderen 16-29 år fordelt på oprindelseslande.

Table 7. Andele med én eller flere afgørelser for overtrædelse af straffe-, færdsels- og/eller særlove opdelt på oprindelsesland. Akkumulerede tal for perioden 1993-1998. Mænd 16-29 år. Procent

	Eks-jugoslavien	Iran	Libanon	Pakistan	Polen	Somalia	Tyrkiet	Vietnam	Øvrige ikke-vest.	Alle ikke-vestlige	Vestlige	Danskere
16-19 år	22,1	21,7	36,8	26,7	22,0	19,0	28,9	16,9	22,4	24,7	15,0	13,4
20-29 år	34,0	38,2	46,9	44,3	28,5	25,9	39,6	26,9	27,3	33,9	10,9	29,4

Anm.: I Ekskl. afgørelser, der fører til frifindelse eller undladelse af tiltale efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 og 3. tabellen her er der taget udgangspunkt i befolkningen pr. 1.1.1998.

Kilde: Larsen, 2001

Table 7 er dannet ved at udtrække unge pr. 1. januar 1998 fra befolkningsregistret og derefter se på, hvor mange der har en eller flere afgørelser i et eller flere af de seks år 1993-1998.

Unge mænd med libanesisk baggrund er de relativt mest straffede, efterfulgt af unge med pakistansk eller tyrkisk baggrund. Netop unge med oprindelse i disse 3 lande udgør knap 60 procent af den mandlige bruttomålgruppe der er beskrevet oven for (se tabel 4).

Omkring 40 procent af de unge mænd med libanesisk baggrund og omkring 30-40 procent af de unge mænd med pakistansk eller tyrkisk baggrund har en afgørelse bag sig (eksl. frifindelse og undladelse af tiltale).

Unge mænd med iransk baggrund har for 20-40 procents vedkommende afgørelser bag sig, for unge mænd med jugoslavisk (ex.) eller polsk baggrund gælder det i 20-30 procent af tilfældene og for unge mænd med somalisk eller vietnamesisk baggrund er andelen på 20-25 procent.

For øvrige unge med ikke-vestlig baggrund er andelen på omkring 25 procent.

I forhold til bruttomålgruppen for rekruttering til forsvar og politi kan det med rimelighed antages,

at de unge indvandrere **med dansk statsborgerskab** i mindre grad vil have afgørelser bag sig end indvandrere og efterkommere under ét – jf. at der er visse betingelser med hensyn til vandel for at kunne opnå indfødsret. Med hensyn til efterkommernes kriminalitet kan det bemærkes, at 83 procent af efterkommerne har dansk statsborgerskab hvorfor de andele af efterkommere med afgørelser bag sig, som findes i Forskningsenhedens analyse, som tendens kan overføres til bruttomålgruppen af efterkommere. Dog belyser Forskningsenheden ikke efterkommernes kriminalitet særskilt på oprindelseslande. De unge efterkommere med ikke-vestlig baggrund er mere kriminelle end indvandrerne fra ikke-vestlige lande - jf. tabel 6.

Sammenfatning

- Der er i alt ca. 9.000 indvandrere og 8.000 efterkommere med dansk statsborgerskab i alderen 18-25 år. Der er i dag nogle forholdsvis store efterkommergenerationer af børn som vil træde ind i de unges rækker i de kommende år. Det kan med stor sikkerhed fastslås, at antallet af unge efterkommere om 10 år vil være 180 procent højere end i dag.
- For de i alt 17.000 unge med anden baggrund end dansk men med dansk statsborgerskab, har godt 13.000 unge oprindelse i 13 (tredje-)lande hvoraf 3 lande (Tyrkiet, Pakistan, Libanon) tegner sig for lidt over 1/3-delen.
- Fra de 13 oprindelseslande er ca. 6.800 mænd og 6.400 kvinder. Denne gruppe udgør bruttomålgruppen for initiativet med at tiltrække unge med anden baggrund end dansk til forsvar og politi.
- Bruttomålgruppen er hovedsageligt bosat i hovedstadsregionen og i kommunerne Odense og Århus.
- Unge mænd der er indvandrere og efterkommere med oprindelse i landene Libanon, Pakistan og Tyrkiet er stærkt overrepræsenteret med hensyn til kriminalitet (anklagemyndigheds- domstolsafgørelser ekskl. frifindelse og undladelse af tiltale).

Kilder

Indenrigsministeriet 2001: *Årbog om udlændinge i Danmark – Status og udvikling* (Indenrigsministeriet 2001)

Indenrigsministeriet 2000: *Udlændinge 2000 – En talmæssig belysning af udlændinge i Danmark* (Indenrigsministeriet 2000)

Larsen, Claus: Teknisk note nr. 4 - *Teknisk notat om kriminalitet blandt indvandrere og efterkommere med særligt henblik på straffelovsovertrædelser blandt unge mænd* (Rockwool Fondens Forskningsenhed, København 2001)